

Rapport

Datum: 26 juli 2005

Rapportnummer: 2005/222

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming, Directie Noord, vestiging Groningen, in het kader van een door de rechtbank te Groningen bij beschikking van 27 juni 2002 gelast onderzoek:

- zich tijdens het eerste (introductie)gesprek met verzoekster partijdig heeft opgesteld door onder meer een door verzoekster opgesteld verslag van gebeurtenissen niet te willen inzien, verzoekster geen gelegenheid te bieden negatieve opmerkingen over haar ex-echtgenoot te maken en tegen haar te zeggen dat haar zoon zich later tegen haar zou keren indien zij hem de omgang met zijn vader zou ontzeggen;
- gedurende het observatieonderzoek van haar zoon op 28 augustus 2002 verzoekster onheus heeft behandeld door een gesprek met haar aan te gaan waardoor zij het onderzoek niet meer goed kon volgen en door tegen verzoekster onder meer te zeggen: 'je wist toch dat je met een Egyptenaar ging trouwen' en 'dat ze haar negatieve gedachten over haar ex-echtgenoot maar eens moest omzetten in positieve wensen' alsmede haar te vragen 'waar haar controlezucht vandaan kwam';
- het observatieonderzoek doorgang heeft laten vinden terwijl de geluidsapparatuur defect was en met verzoekster was afgesproken dat zij gedurende dit onderzoek mocht meeluisteren;
- haar na afloop van het observatieonderzoek niet in de gelegenheid heeft gesteld om vragen te stellen;
- haar bezwaren tegen een omgangsregeling tussen haar zoon en zijn vader niet serieus heeft genomen c.q. onderzocht;
- van haar afkomstige vertrouwelijke informatie aan haar ex-echtgenoot heeft verstrekt.

Voorts klaagt verzoekster erover dat de Raad voor de Kinderbescherming, directie Noord, vestiging Groningen, de rechtbank te Groningen niet tijdig, niet volledig en niet uit eigen beweging heeft geïnformeerd over de door verzoekster in gang gezette klachtenprocedure over de wijze waarop de raadsonderzoeker onderzoek had verricht alsmede over het verloop van deze klachtenprocedure en de uitkomst daarvan.

Beoordeling

I. Algemeen

Verzoekster is in 2000 gescheiden van haar toenmalige echtgenoot, de heer H. Verzoekster en de heer H. hebben één minderjarige zoon, X, geboren op 3 maart 1999.

Op 23 mei 2002 heeft verzoekster bij de rechtbank te Groningen een verzoekschrift ingediend waarin zij verzocht voortaan alleen te worden belast met het ouderlijk gezag over X alsmede om de omgangsregeling tussen H. en X te beëindigen. De rechtbank heeft de Raad voor de Kinderbescherming vervolgens op 27 juni 2002 verzocht hiernaar een onderzoek in te stellen en hierover advies uit te brengen. Op 8 juli 2002 is het raadsonderzoek gestart. De heer S. verrichtte het onderzoek. Verzoeksters gemachtigde diende op 28 september 2002 een klacht in bij de Raad. De directeur van de Raad heeft vervolgens bij brief van 11 december 2002 geoordeeld over de klacht. De Raad liet de rechtbank Groningen op 12 maart 2003 weten dat de onderzoeksopdracht werd teruggegeven omdat verzoekster had aangegeven niet meer mee te willen werken aan het raadsonderzoek.

II. Ten aanzien van de partijdige opstelling van de raadsonderzoeker tijdens het eerste (introductie)gesprek met verzoekster

1. De raadsonderzoeker heeft op 30 juli 2002 bij verzoekster thuis een eerste gesprek gehad. Tijdens dat gesprek wilde verzoekster de raadsonderzoeker een verslag overhandigen dat zij had opgesteld naar aanleiding van de gebeurtenissen die zich tussen haar en haar ex-echtgenoot hadden afgespeeld. Verzoekster beschouwde dit verslag als een aanvulling op het gesprek. Zij gaf aan zeer verbolgen te zijn over het feit dat de raadsonderzoeker had geweigerd dit verslag aan te nemen met de opmerking dat hij zo niet werkte en dat het zijn taak was om tot bemiddeling tussen beide ouders te komen. Tijdens dit gesprek zou de raadsonderzoeker verder nog hebben gezegd dat X het zijn moeder later kwalijk zou nemen indien zij hem de omgang met zijn vader zou ontzeggen; X zou zich later om die reden tegen haar kunnen keren. Ook zou de raadsonderzoeker hebben aangegeven dat hij de negatieve ervaringen van verzoekster met haar ex-echtgenoot niet relevant achtte voor het onderzoek.

2. In reactie op deze klacht verwees de minister van Justitie naar de reactie van de Raad van 13 juli 2004. Hierin verwees de Raad op zijn beurt naar de klachtafhandeling door de directeur van de Raad op 11 december 2002. De directeur van de Raad bracht daarin onder meer naar voren dat raadsonderzoeken in de beginfase het karakter van bemiddeling hebben waarbij wordt getracht beide ouders alsnog tot overeenstemming te bewegen. In dit kader past het dan ook om aangereikte informatie niet direct te betrekken bij het onderzoek maar pas in een later stadium mee te nemen. Het is ook, binnen de daartoe gestelde grenzen, aan de raadsonderzoeker om te bepalen op welke wijze het onderzoek wordt verricht. In dit geval heeft de onderzoeksopzet geen reden tot kritiek gegeven, aldus de directeur. In het onderzoek heeft de raadsonderzoeker door informatie over H. bij de politie en justitie in te winnen, immers voldoende aandacht besteed aan de zorgen die verzoekster ten aanzien van haar ex-echtgenoot had.

3. Raadsonderzoeker S. heeft tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman in reactie op deze klacht aangegeven dat het eerste gesprek met verzoekster er vooral op

was gericht haar te informeren over de wijze waarop de Raad het onderzoek zou verrichten en om haar mening te vernemen over het bemiddelingsaanbod van de Raad. Tijdens dit gesprek heeft verzoekster hem inderdaad schriftelijke informatie aangeboden. S. gaf aan dit geweigerd te hebben omdat verzoekster prima in staat bleek te zijn haar mening te verwoorden en er volgens hem ook geen andere reden was om in deze fase van het onderzoek het verslag aan te nemen. Op die manier had hij tevens de mogelijkheid open willen houden om in een later stadium van het onderzoek alsnog terug te keren naar de mogelijkheid van bemiddeling. Wel had hij aangegeven dat de Raad altijd nog kon besluiten de informatie van verzoekster in een later stadium bij het onderzoek te betrekken. Verder gaf de raadsonderzoeker aan dat het zou kunnen dat hij verzoekster heeft gewezen op de mogelijke gevolgen voor een kind indien het geen omgang heeft met één van beide ouders. Daarbij zou hij gezegd kunnen hebben dat het vaak voorkomt dat het kind dit de verzorgende ouder later kwalijk neemt. Ook zou hij gezegd kunnen hebben dat een ontheffing uit het ouderlijk gezag terzake kinderen uit een eerder huwelijk, niet per definitie betekent dat een vader geen recht op omgang heeft met kinderen uit een later huwelijk. Ook gaf hij aan gezegd te kunnen hebben dat een kind een vader en een moeder heeft en dat het in het belang van het kind is dat het met beiden een band kan opbouwen alsmede dat beide ouders hierin een verantwoordelijkheid hebben.

4. Verzoekster liet in reactie op het standpunt van de raadsonderzoeker weten dat de raadsonderzoeker door de weigering haar verslag aan te nemen, had geweigerd kennis te nemen van de voorgeschiedenis van de problemen tussen haar en de vader welke geschiedenis zij van groot belang achtte voor het onderzoek. Verder gaf zij aan dat zij zich onder druk gezet voelde door de opmerking van de raadsonderzoeker dat haar zoon zich later tegen haar zou kunnen keren.

5. Het verbod van vooringenomenheid houdt in dat bestuursorganen zich actief opstellen om iedere vorm van een vooropgezette mening of de schijn van partijdigheid te vermijden. Het begrip onpartijdigheid heeft betrekking op de houding van bestuursorganen tegenover burgers en het onderwerp van de zaak. Die houding dient vrij te zijn van vooringenomenheid en vooroordeel. Ook de schijn van partijdigheid moet worden vermeden. Echter, niet iedere schijn kan een beroep op vrees van partijdigheid rechtvaardigen: de schijn moet objectief gerechtvaardigd zijn.

6. Het wettelijke uitgangspunt is dat het kind en de niet-verzorgende ouder recht hebben op omgang met elkaar, tenzij de rechter dit ontzegt op een van de in de wet genoemde uitzonderingsgronden. De rechter kan op dit punt advies vragen aan de Raad waarna de Raad in de regel een onderzoek zal starten. De Raad heeft als taak de rechten van het kind te beschermen en daadwerkelijk op te komen voor het belang van het kind. In zaken als de onderhavige, waarbij het belang van het kind in het gedrang kan komen, dient het handelen van de Raad dan ook primair gericht te zijn op het vinden van oplossingen voor de gerezen problemen tussen de ouders. Voor een kind is het immers van groot belang dat het (ook in het geval van een echtscheiding) met beide ouders een relatie blijft

onderhouden. Dit brengt voor de Raad de verplichting mee beide ouders aan te blijven sporen om duurzame regelingen te treffen.

7. Gelet op de inhoud van het rapport Normen 2000, Beleidsregels met betrekking tot de werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming (verder: Normenrapport 2000) alsmede gelet op de reactie van de Raad, stelt de Nationale ombudsman vast dat de werkwijze van de Raad bij onderzoeken terzake omgangsregelingen twee fasen kent. De eerste fase is de bemiddelende fase waarin de raadsonderzoeker tracht de ouders tot samenwerken te bewegen en hen tot overeenstemming te brengen met betrekking tot de omgangsregeling. Daarbij dient de raadsonderzoeker de ouders op grond van het Normenrapport 2000 uitdrukkelijk en consequent aan te spreken op hun gezamenlijke (opvoedings)verantwoordelijkheid. Dit met het doel een gemeenschappelijk gedragen, duurzame regeling tot stand te brengen. Indien de bemiddeling niet tot resultaat leidt, start de tweede fase van het onderzoek waarin nadere informatie wordt verzameld en advisering plaatsvindt. In deze fase wordt wederom met de ouders gesproken. Daarnaast kan in die fase met de minderjarige worden gesproken, informatie worden ingewonnen bij derden en multidisciplinair onderzoek plaatsvinden. Ook in die fase brengt het recht van het kind op het onderhouden van een relatie met beide ouders voor de Raad de verplichting mee om de ouders te blijven aansporen duurzame regelingen te treffen waarbij de relatie van het kind met beide ouders wordt behouden en veilig gesteld, aldus het Normenrapport 2000.

Ten aanzien van het niet willen aannemen van het verslag

8. Gedurende een onderzoek krijgt de Raad veelal de beschikking over een grote hoeveelheid aan informatie. De Nationale ombudsman acht het aan de Raad om in beginsel te bepalen welke informatie hij in het kader van het (doel van het) onderzoek op dat moment van belang acht. Betrokkenen kunnen immers zowel bij de inzage van het concept-rapport als voor de rechter nog naar voren brengen hetgeen zij relevant achten voor de uiteindelijk te nemen rechterlijke beslissing. Gebleken is dat de Raad er in dit geval voor heeft gekozen om het onderzoek in eerste instantie te beperken tot gesprekken met verzoekster enerzijds en met de vader anderzijds. Het doel hiervan was om de visie van beide ouders op de omgangsregeling te achterhalen alsmede om hun bereidheid om gezamenlijk tot een oplossing te komen te vernemen. Welke rol beide ouders hebben gespeeld in het ontstaan van de problemen of wie van beide ouders hieraan 'schuld' heeft of hiervoor verantwoordelijk kan worden gesteld, acht de Nationale ombudsman in deze fase van het onderzoek niet relevant. Niet omdat deze informatie onbelangrijk is maar wel omdat dit de beide ouders tegenover elkaar zou plaatsen en als zodanig dus niets zou bijdragen aan het bereiken van een constructieve oplossing. Om die reden acht de Nationale ombudsman het dan ook alleszins gerechtvaardigd dat de raadsonderzoeker het verslag tijdens het eerste gesprek met verzoekster niet heeft willen aannemen.

Ten aanzien van de gemaakte opmerkingen

9. Gelet op de reactie van verzoekster en de reactie van de raadsonderzoeker, gaat de Nationale ombudsman ervan uit dat de raadsonderzoeker de opmerking dat kinderen het hun ouders later kwalijk kunnen nemen als hun de omgang met de andere ouder wordt ontzegd, daadwerkelijk heeft gemaakt. Gelet op de verklaringen van verzoekster en de raadsonderzoeker acht de Nationale ombudsman het verder aannemelijk dat de raadsonderzoeker tevens opmerkingen heeft gemaakt in de trant van dat negatieve gebeurtenissen uit het verleden alsmede bepaald negatief gedrag van de vader, niet zonder meer betekenen dat hij geen recht op omgang zou hebben en ook dat hij heeft gezegd dat X een vader en een moeder heeft en dat het in zijn belang is dat hij met beide ouders een band kan opbouwen en dat beide ouders hierin ook een verantwoordelijkheid hebben.

10. Bij de beoordeling van de vraag of de raadsonderzoeker door het maken van deze opmerkingen in strijd heeft gehandeld met het verbod van vooringenomenheid, stelt de Nationale ombudsman voorop dat het wijzen van de ouders op hun verantwoordelijkheid en de eventuele gevolgen van hun gedrag alsmede het aannemen van een kritische houding tegenover uitspraken die de ene ouder over de andere ouder maakt, voor de Raad effectieve middelen kunnen zijn om ouders te bewegen alsnog tot overeenstemming te komen. Zeker in die gevallen waarin het lijkt dat de wens van de ouders niet overeen blijkt te komen met het belang van het kind, acht de Nationale ombudsman het gerechtvaardigd dat de Raad ouders hierop aanspreekt. Op grond van de tijdens dit onderzoek verkregen informatie wordt aangenomen dat verzoekster tijdens het eerste gesprek met de raadsonderzoeker uitdrukkelijk te kennen heeft gegeven niets te willen weten van bemiddeling omdat zij de vader totaal ongeschikt achtte voor omgang met haar zoon. Deze houding van verzoekster bood voldoende grond voor de door de raadsonderzoeker geuite opmerkingen en waarschuwingen. Dat verzoekster de opstelling van de raadsonderzoeker wellicht als onprettig en het wijzen op de gevolgen voor het kind van het niet mee willen werken aan de totstandkoming van een omgangsregeling wellicht als dreigement heeft ervaren, valt in dit geval de betrokken raadsonderzoeker niet aan te rekenen. Zoals opgemerkt behoort het immers tot zijn taak ouders te wijzen op en te waarschuwen voor de mogelijke consequenties van een bepaalde houding.

11. De argumenten van verzoekster, inhoudende dat de raadsonderzoeker heeft geweigerd haar verslag in te willen zien, haar geen gelegenheid heeft gegeven om negatieve opmerkingen over haar ex-echtgenoot te maken alsmede tegen haar heeft gezegd dat haar zoon zich later tegen haar zou kunnen keren indien zij hem de omgang met zijn vader zou ontzeggen, brengen de Nationale ombudsman dan ook niet tot de conclusie dat de raadsonderzoeker zich hiermee partijdig heeft opgesteld en aldus in strijd zou hebben gehandeld met het verbod van vooringenomenheid.

De onderzochte gedraging is dan ook behoorlijk.

III. Ten aanzien van de onheuse bejegening van verzoekster tijdens het observatieonderzoek van haar zoon

1. Op 28 augustus 2002 vond het observatieonderzoek van X op het kantoor van de Raad in Groningen plaats. Verzoekster had verzocht dit onderzoek auditief en visueel te mogen volgen, welk verzoek werd gehonoreerd. Verzoekster en de raadsonderzoeker namen daartoe tijdens het onderzoek plaats achter een zogenaamd 'one-way screen'. Verzoekster klaagt er nu over dat de raadsonderzoeker tijdens het observatieonderzoek een gesprek met haar is aangegaan waardoor zij het onderzoek van haar zoon niet meer goed heeft kunnen volgen. Tijdens dat gesprek zou de raadsonderzoeker onder meer aan haar hebben gevraagd waar haar controlezucht vandaan kwam. Voorts zou de raadsonderzoeker tegen haar hebben gezegd dat zij toch wist dat ze met een Egyptenaar ging trouwen en dat zij haar negatieve gedachten over haar ex-echtgenoot maar eens om moest zetten in positieve wensen.

2. In reactie op deze klacht verwees de minister van Justitie naar de reactie van de Raad op dit punt. De Raad verwees in zijn reactie naar de klachtafdoening van de directeur van de Raad van 11 december 2002 waarin onder meer wordt opgemerkt dat de raadsonderzoeker had gezegd dat verzoekster zelf was begonnen met praten waarna tussen hen beiden een gesprek was ontstaan. De directeur van de Raad had geen reden om aan te nemen dat de raadsonderzoeker tijdens dit gesprek kwetsende opmerkingen had gemaakt.

3. Raadsonderzoeker S. liet de Nationale ombudsman in reactie op deze klacht weten dat verzoekster was begonnen met het maken van opmerkingen en het stellen van vragen. Vervolgens was een gesprek tussen hen beiden ontstaan. De raadsonderzoeker gaf aan zich niet te kunnen herinneren dat hij aan verzoekster had gevraagd waar haar controlezucht vandaan kwam. Wel had hij iets gezegd in de trant van dat zij haar negatieve gedachten moest omzetten in positieve wensen, maar niet op de manier zoals verzoekster dit had beschreven. Hij achtte het namelijk beter dat verzoekster positieve wensen zou formuleren ten aanzien van het gedrag van de vader in plaats van zich te blijven richten op het negatieve gedrag van de vader. Op die manier kon wellicht toch nog een omgangsregeling tot stand worden gebracht. Hij ontkende verder te hebben gezegd dat verzoekster toch wist dat zij met een Egyptenaar was getrouwd. Hij gaf aan wel een opmerking te hebben gemaakt over het feit dat verzoekster wist dat zij was getrouwd met iemand met een andere culturele achtergrond hetgeen de nodige consequenties met zich mee kon brengen.

4. Verzoekster bracht in reactie op het standpunt van de raadsonderzoeker naar voren dat in eerste instantie een discussie tussen haar en de raadsonderzoeker was ontstaan over de defecte geluidsapparatuur. Naar aanleiding hiervan had de raadsonderzoeker haar gevraagd waar haar controlezucht vandaan kwam. Verzoekster had zich genooddaakt gevoeld op deze opmerking te reageren waarna een nieuwe discussie was ontstaan.

Daarbij had de raadsonderzoeker wel degelijk gezegd dat zij tot positieve wensen ten opzichte van de vader moest komen. Dit had verzoekster volstrekt ongepast gevonden aangezien de vader zich in het verleden schuldig had gemaakt aan het plegen van huiselijk geweld. Verder gaf verzoekster te kennen dat het feit dat zij wist dat zij met iemand met een andere culturele achtergrond trouwde, geen rechtvaardiging vormde voor het gedrag van haar ex-echtgenoot.

5. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat bestuursorganen burgers als mens respecteren en hen beleefd behandelen. Dit betekent onder meer dat bestuursorganen handelingen achterwege moeten laten die in strijd zijn met datgene wat in het algemeen als onfatsoenlijk wordt ervaren. Onder het begrip handelen valt onder andere het doen of laten van feitelijke handelingen, het uitspreken of juist achterwege laten van bepaalde opmerkingen en het aannemen of achterwege laten van een bepaalde houding. Ook betekent het vereiste van correcte bejegening dat een bestuursorgaan burgers zoveel mogelijk op een juiste wijze te woord dient te staan en zich dient te onthouden van opmerkingen die de suggestie kunnen wekken dat het van zijn machtspositie in relatie tot die burger gebruik zou kunnen maken.

Ten aanzien van het aangaan van het gesprek

6. Op basis van de verklaringen van verzoekster en de raadsonderzoeker kan worden geconcludeerd dat tijdens het observatieonderzoek van X een gesprek tussen verzoekster en de raadsonderzoeker is ontstaan. Over wie van beiden dit gesprek is begonnen en hoe dit gesprek is verlopen, lopen de verklaringen uiteen. Hoe dit ook zij, de Nationale ombudsman is van oordeel dat in het geval verzoekster geen prijs stelde op dit gesprek, zij dit duidelijk en expliciet had kunnen en moeten aangeven. Hiermee had zij het gesprek met de raadsonderzoeker kunnen beëindigen. Nu echter niet is gebleken dat verzoekster uitdrukkelijk te kennen heeft gegeven dat zij het vervelend vond dat zij door het gesprek met de raadsonderzoeker niet in staat was het observatieonderzoek te volgen en zij bovendien heeft aangegeven zelf gereageerd te hebben op hetgeen de raadsonderzoeker naar voren bracht en hierover met hem in discussie is getreden, acht de Nationale ombudsman het niet terecht de raadsonderzoeker op dit punt een verwijt te maken.

Op dit punt is de onderzochte gedraging behoorlijk.

Ten aanzien van de gemaakte opmerkingen

7. De lezing van verzoekster, inhoudende dat de raadsonderzoeker haar tijdens het gesprek heeft gevraagd waar haar controlezucht vandaan kwam, staat lijnrecht tegenover de lezing van de raadsonderzoeker die ten stelligste ontkent een dergelijke vraag te hebben gesteld. Nu bij dit gesprek geen derden aanwezig zijn geweest valt niet meer te achterhalen of de raadsonderzoeker daadwerkelijk aan verzoekster heeft gevraagd waar haar controlezucht vandaan kwam. Om die reden onthoudt de Nationale ombudsman zich

op dit punt van een oordeel.

8. Met betrekking tot de overige door verzoekster gestelde opmerkingen geldt dat, hoewel de verklaringen van verzoekster en de raadsonderzoeker uiteenlopen terzake de bewoordingen die de raadsonderzoeker precies heeft gebezigd, wel voldoende vast is komen te staan dat de raadsonderzoeker iets heeft gezegd in het kader van dat een huwelijk met iemand met een volstrekt andere culturele achtergrond bepaalde consequenties met zich mee kan brengen alsmede een opmerking heeft gemaakt in de trant van dat het beter zou zijn indien zij positieve wensen ten aanzien van het gedrag van de vader zou formuleren.

9. Alhoewel de Nationale ombudsman het aannemelijk acht dat de raadsonderzoeker met de verwijzing naar de etnische achtergrond van de ex-echtgenoot van verzoekster slechts aan heeft willen geven dat aan een dergelijke relatie nu eenmaal voor- en nadelen zitten, vindt de Nationale ombudsman dat deze opmerking de toets der kritiek niet kan doorstaan. De Nationale ombudsman acht het namelijk niet uitgesloten dat hierdoor bij verzoekster de indruk is ontstaan dat de raadsonderzoeker van mening was dat zij de situatie waarin zij zich op dat moment bevond over zichzelf had afgeroepen en hierover dan ook niet moest zeuren. In ieder geval heeft de raadsonderzoeker met deze opmerking tenminste de suggestie gewekt dat hij deze mening was toegedaan. De raadsonderzoeker heeft hiermee dan ook in strijd gehandeld met het vereiste van correcte bejegening.

Op dit punt is de onderzochte gedraging dan ook niet behoorlijk.

10. Ten aanzien van de opmerking dat verzoekster positieve wensen ten aanzien van het gedrag van de vader moest formuleren, oordeelt de Nationale ombudsman als volgt. Uit de overgelegde stukken komt een beeld naar voren dat verzoekster in de gesprekken met de raadsonderzoeker meermalen haar bezwaren tegen een omgangsregeling uiteen heeft gezet. Deze bezwaren kwamen vooral neer op het door verzoekster gestelde negatieve gedrag van de vader, zowel in het verleden als in het heden. De uitspraken die verzoekster over de vader deed waren uitsluitend negatief. Nu het, zoals hiervóór reeds onder II.6 en II.7 is opgemerkt, tot de taak van de Raad behoort om ouders te bewegen om tot een duurzame regeling te komen, acht de Nationale ombudsman het niet onjuist dat de raadsonderzoeker, teneinde wellicht alsnog een opening voor een mogelijke oplossing te creëren, heeft getracht verzoekster aan te sporen tot nuancering van het negatieve beeld van de vader.

Op dit punt is de onderzochte gedraging dan ook behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het doorgang hebben laten vinden van het observatieonderzoek terwijl de geluidsapparatuur defect was

1. In het kader van deze klacht merkte verzoekster op dat zij de Raad uitdrukkelijk te kennen had gegeven dat zij het observatieonderzoek van haar zoon wilde bijwonen. Hierdoor zou zij namelijk in staat zijn te beoordelen of het onderzoek wel naar behoren was uitgevoerd en zou zij meer inzicht krijgen in de uiteindelijke beslissing van de Raad. Afsproken werd dan ook dat zij het gesprek in een afzonderlijke ruimte visueel en auditief zou volgen. Ten tijde van het onderzoek bleek de luidspreker echter niet goed te functioneren waardoor zij het observatieonderzoek niet goed heeft kunnen volgen.
2. In reactie op deze klacht verwees de minister van Justitie naar de reactie van de Raad van 13 juli 2004 op dit punt. De Raad verwees daarin naar de klachtafdoening van de directeur van de Raad van 11 december 2002 waarin deze klacht van verzoekster niet gegrond werd bevonden. De raadsonderzoeker was verzoekster zeer ter wille geweest door haar in staat te stellen de observatie bij te wonen; dit was zeer ongebruikelijk. Dat de luidspreker niet goed bleek te functioneren was domme pech geweest en kon de raadsonderzoeker niet worden verweten. Het om die reden uitstellen van de observatie zou niet in het belang zijn geweest van X.
3. Op vragen van de Nationale ombudsman antwoordde de betrokken raadsonderzoeker dat hij er de dag vóór het observatieonderzoek achterkwam dat de luidspreker niet goed functioneerde. Vervolgens had hij aan twee collega's gevraagd dit te verhelpen hetgeen op zulke korte termijn echter niet mogelijk bleek. Het auditief volgen van de observatie was hierdoor dan ook zeer bemoeilijkt. Voorafgaand aan de observatie had hij dit met verzoekster besproken waarbij zij had aangegeven dat de observatie gewoon door moest gaan omdat uitstel te belastend was voor X.
4. Verzoekster liet in haar reactie op de verklaring van de raadsonderzoeker weten dat haar voorafgaand aan de observatie helemaal niet was meegedeeld dat de luidspreker defect was. Indien dat wel het geval was geweest, had zij de observatie niet door laten gaan. Ook gaf zij aan dat het niet juist was dat zij had gezegd dat de observatie die dag doorgang moest vinden omdat het anders te belastend voor X zou zijn; zij had X immers helemaal niet voorbereid op het onderzoek.
5. Met verzoekster was de afspraak gemaakt dat zij het observatieonderzoek van haar zoon mocht volgen. Verzoekster werd hiertoe tijdens de observatie achter een zogenaamd one-way screen geplaatst. Haar zoon kon haar daarbij niet zien, maar zij haar zoon wel. Verder kon verzoekster het onderzoek middels een luidspreker volgen. De raadsonderzoeker gaf aan met deze ongebruikelijke gang van zaken te hebben ingestemd omdat verzoekster had aangegeven slechts onder die voorwaarde in te zullen stemmen met de observatie. Uit het onderzoek van de Nationale ombudsman is verder gebleken dat het observatieonderzoek van X uiteindelijk auditief niet goed was te volgen omdat de luidspreker niet goed functioneerde.

6. De raadsonderzoeker geeft aan dat hij voorafgaand aan de observatie met verzoekster het probleem met de luidspreker heeft besproken, waarbij verzoekster zou hebben aangegeven dat de observatie gewoon door moest gaan omdat uitstel te belastend was voor X. Verzoekster ontkent dat haar voorafgaand aan de observatie was meegedeeld dat de luidspreker defect was. Ook gaf zij aan dat het niet juist was dat zij had gezegd dat de observatie die dag doorgang moest vinden omdat het anders te belastend voor X zou zijn. De verklaring van de raadsonderzoeker en die van verzoekster staan dus lijnrecht tegenover elkaar. Nu er geen omstandigheden zijn op grond waarvan de Nationale ombudsman aan de ene verklaring meer waarde zou kunnen toekennen dan aan de andere, dient de Nationale ombudsman zich van een oordeel op dit klachtonderdeel te onthouden.

V. Ten aanzien van de klacht dat verzoekster na afloop van het observatieonderzoek niet in de gelegenheid is gesteld om vragen te stellen

1. Verzoekster acht het niet juist dat zij na afloop van de observatie niet in de gelegenheid is gesteld om vragen te stellen over het verloop van de observatie alsmede over het verdere verloop van het raadsonderzoek.

2. In reactie op deze klacht verwees de minister van Justitie naar de reactie van de Raad op dit punt. De Raad verwees in zijn reactie van 13 juli 2004 naar de brief van de directeur van de Raad van 11 december 2002. Daarin liet de directeur weten dat hij het juist vond getuigen van een professionele en correcte opstelling van de raadsonderzoeker dat hij het verloop van de observatie niet direct na afloop met verzoekster had willen bespreken maar hierover eerst overleg had willen voeren met de gedragsdeskundige die de observatie had verricht.

3. In reactie op deze klacht gaf de raadsonderzoeker aan dat hij, voor zover hij zich dat nog kon herinneren, verzoekster voorafgaand aan de observatie tot tweemaal toe had gezegd dat hij de observatie niet direct na afloop daarvan met haar zou kunnen bespreken. Vanuit het oogpunt van professionaliteit achtte hij het namelijk beter om de observatie eerst met de gedragsdeskundige te bespreken.

4. In antwoord op de zienswijze van de raadsonderzoeker liet verzoekster de Nationale ombudsman weten dat zij na afloop van de observatie haar ongenoegen had willen uiten over de gang van zaken tijdens het observatiegesprek en het introductiegesprek. Zij had daartoe echter geen gelegenheid gekregen omdat de raadsonderzoeker direct naar een vergadering moest.

5. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat bestuursorganen burgers als mens respecteren en hen beleefd behandelen. Dit betekent onder meer dat bestuursorganen handelingen achterwege moeten laten die in strijd zijn met datgene wat in het algemeen als onfatsoenlijk wordt ervaren. Onder het begrip handelen valt onder

andere het doen of laten van feitelijke handelingen, het uitspreken of juist achterwege laten van bepaalde opmerkingen en het aannemen of achterwege laten van een bepaalde houding.

6. De Nationale ombudsman stelt voorop dat het feit dat verzoekster in de gelegenheid was gesteld om het observatieonderzoek van haar zoon te volgen, op zichzelf nog geen reden vormt om van de raadsonderzoeker te verlangen dat hij rekening had moeten houden met de mogelijkheid dat verzoekster hem na afloop van de observatie hierover nog wilde spreken. In dit geval is verder nog van belang dat de raadsonderzoeker, zoals verzoekster zelf naar voren heeft gebracht, verzoekster uitdrukkelijk te kennen had gegeven dat het gesprek met haar tot een nader te bepalen datum en tijdstip zou worden uitgesteld. Hoewel het in eerste instantie de bedoeling was dat op het moment dat het observatieonderzoek van X plaatsvond, verzoekster een gesprek met de raadsonderzoeker zou hebben, was in dit geval voor een andere opzet van het onderzoek gekozen omdat verzoekster uitdrukkelijk had aangegeven het observatieonderzoek met haar zoon te willen volgen. Het gesprek met verzoekster zou daarom op een ander moment plaatsvinden. Tijdens dat gesprek zouden ook de bevindingen van het observatieonderzoek met verzoekster worden besproken. De gedragsdeskundige die de observatie had verricht, zou om die reden bij het gesprek aanwezig zijn. Verder acht de Nationale ombudsman het redelijk dat de raadsonderzoeker het verloop van het onderzoek eerst met de gedragskundige wilde bespreken teneinde ervoor te zorgen dat hij tijdens een gesprek met verzoekster over voldoende en afgewogen informatie zou beschikken. Gelet op die omstandigheden acht de Nationale ombudsman het niet onbegrijpelijk dat verzoekster na afloop van het observatieonderzoek niet in de gelegenheid is gesteld hierover vragen te stellen dan wel haar ongenoegen over het verloop van het onderzoek te uiten. Hiermee heeft de raadsonderzoeker niet in strijd gehandeld met het vereiste van correcte bejegening.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

VI. Ten aanzien van de klacht dat de raadsonderzoeker haar bezwaren tegen een omgangsregeling niet serieus heeft genomen

1. Verzoekster is van mening dat de raadsonderzoeker geen onderzoek heeft verricht naar de in dit geval volgens haar aanwezige gronden voor het ontzeggen van het recht van de vader op omgang. De raadsonderzoeker zou immers hebben aangegeven geen belang te hechten aan de door verzoekster naar voren gebrachte contra-indicaties voor het vaststellen van een omgangsregeling. Verzoekster is van mening dat de raadsonderzoeker hiermee voorbij is gegaan aan het belang van X.

2. In reactie op deze klacht verwees de minister van Justitie naar de reactie van de Raad op dit punt. De Raad verwees in zijn reactie naar de brief van de directeur van de Raad van 11 december 2002 waarin de directeur aangaf dat het uitgangspunt bij

raadsonderzoeken is dat een kind recht heeft op omgang met de ouder bij wie het niet woont. In eerste instantie wordt dan ook altijd onderzocht of omgang tot de mogelijkheden behoort. Uit dit onderzoek blijkt dan vanzelf of er gronden aanwezig zijn om een ouder de omgang te ontzeggen. In dit geval was het onderzoek nog geenszins afgerond. Desondanks was de raadsonderzoeker reeds tegemoet gekomen aan de bezwaren van verzoekster door navraag te doen bij politie en justitie. Op dit punt had de raadsonderzoeker dan ook juist gehandeld.

3. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. Dit brengt onder meer mee dat bestuursorganen informatie verwerven die is toegespitst op de context van die handelingen.

4. Vast staat dat de rechter in dit geval de Raad had opgedragen onderzoek in te stellen naar en advies uit te brengen over de binding tussen de vader en X, de wijze waarop X zijn vader ervaart en de betekenis die de vader in het leven van X speelt. Bij dit onderzoek *kon*, aldus de rechtbank, ook acht worden geslagen op aspecten die betrekking hadden op de verstandhouding tussen beide ouders, de ruimte die zij elkaar en het kind wilden en konden geven en de ongeschiktheid van de man tot omgang die de vrouw aanwezig achtte. De Nationale ombudsman stelt voorop dat de vraagstelling van de rechter uitgangspunt diende te zijn voor het raadsonderzoek. Het is vervolgens aan de raadsonderzoeker om op systematische en procesmatige wijze relevante en objectieve gegevens te verzamelen om te komen tot een zorgvuldig advies ten aanzien van het door de rechter verzochte. Van belang is hierbij dat de Raad zelfstandig onderzoek verricht. De Raad is hierbij dus niet afhankelijk van de zienswijze van één van de ouders. De uitvoering van een raadsonderzoek dient echter wel te voldoen aan de uitgangspunten die zijn neergelegd in het zogenoemde Normenrapport 2000. In dit Normenrapport is bepaald dat in het kader van het onderzoek in ieder geval met de ouders moet worden gesproken. Minderjarigen beneden de leeftijd van twaalf jaar worden in het onderzoek betrokken met inachtneming van hun leeftijd en ontwikkelingsniveau. In dit geval heeft de raadsonderzoeker aan deze onderzoeksopzet gevolg gegeven. Gebleken is immers dat hij gesprekken heeft gevoerd met de ouders alsmede een observatieonderzoek van X door een gedragsdeskundige heeft laten uitvoeren. Naar aanleiding van de gesprekken met verzoekster heeft de raadsonderzoeker informatie opgevraagd bij de politie alsmede een uittreksel uit het justitieel documentatieregister. Hiermee heeft de raadsonderzoeker, zeker nu het onderzoek nog in het beginstadium verkeerde, voldoende onderzoek gedaan naar de omstandigheden die inzicht zouden kunnen geven in de kwaliteiten van de vader als ouder. Gelet hierop kan dan ook niet worden gesteld dat de raadsonderzoeker in strijd heeft gehandeld met het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving.

De onderzochte gedraging is dan ook behoorlijk.

VII. Ten aanzien van het verstrekken van vertrouwelijke informatie

1. Verzoekster klaagt erover dat de raadsonderzoeker vertrouwelijke informatie heeft verstrekt aan haar ex-echtgenoot. Het gaat hierbij om de informatie dat de ex-echtgenoot van verzoekster aan alle Nederlandse grenzen stond gesignaleerd. Volgens verzoekster had zij destijds aan niemand, behalve aan de raadsonderzoeker, verteld dat zij naar aanleiding van haar vrees voor ontvoering van X, contact had opgenomen met de politie die haar vervolgens had gezegd dat haar ex-echtgenoot stond gesignaleerd bij alle Nederlandse grensovergangen. Op een gegeven moment hoorde zij van de oppas van X dat haar ex-echtgenoot van deze signalering op de hoogte was. Volgens verzoekster kon het niet anders dan dat haar ex-echtgenoot deze informatie van de raadsonderzoeker had gehoord.

2. Tijdens de interne klachtenprocedure bij de Raad heeft de raadsonderzoeker verklaard dat hij niet op de hoogte was van de signalering van de ex-echtgenoot van verzoekster. De directeur van de Raad verklaarde de klacht van verzoekster dan ook niet gegrond.

3. In antwoord op vragen van de Nationale ombudsman verwees de raadsonderzoeker naar de interne klachtenprocedure waarin hij had aangegeven dat verzoekster hem niet op de hoogte had gesteld van de signalering van haar ex-echtgenoot door de politie. Hij had met de vader van X slechts gesproken over de angst voor ontvoering van verzoekster.

4. In reactie op het standpunt van de raadsonderzoeker liet verzoekster de Nationale ombudsman weten dat zij zeker wist dat zij de raadsonderzoeker had verteld dat haar ex-echtgenoot stond gesignaleerd bij alle Nederlandse grensovergangen omdat zij dit had genoteerd in haar gespreksnotities. Voorafgaand aan haar gesprek met de raadsonderzoeker had zij namelijk alle onderwerpen die zij met hem wilde bespreken op een rijtje gezet. Na afloop van het gesprek had zij bij het onderwerp "dreiging ontvoering" een vinkje gezet hetgeen betekende dat zij ook de grenssignalering met de raadsonderzoeker had besproken. Daarbij had zij aangegeven dat de informatie met betrekking tot de grenscontrole zéér vertrouwelijk was.

5. In dit geval staat de lezing van verzoekster tegenover de lezing van de raadsonderzoeker. Evenwel is van belang dat de door verzoekster op dit punt verstrekte informatie weinig specifiek is. Zo heeft zij het gegeven dat haar ex-echtgenoot op de hoogte zou zijn geweest van de signalering niet van haar ex-echtgenoot zelf gehoord maar van haar oppas. Bovendien is niet gebleken dat haar ex-echtgenoot daarbij aangegeven zou hebben dat hij die informatie van de raadsonderzoeker zou hebben gekregen. Het enkele feit dat verzoekster in haar aantekeningen heeft aangegeven dat zij met de raadsonderzoeker heeft gesproken over de dreiging van ontvoering, brengt nog niet mee dat zij de informatie over de signalering daadwerkelijk aan de raadsonderzoeker heeft verstrekt noch, in het geval dit wel vast was komen te staan, dat hem kan worden verweten hiermee onvoldoende zorgvuldig te zijn omgegaan. Nu verzoekster ook verder geen nadere gegevens heeft aangevoerd waaruit kan worden afgeleid dat de raadsonderzoeker de bron is geweest van de door verzoekster bij haar ex-echtgenoot bekend veronderstelde

informatie, komt de Nationale ombudsman tot de conclusie dat verzoekster haar klacht onvoldoende heeft onderbouwd. Daarmee is niet aannemelijk geworden dat de raadsonderzoeker vertrouwelijke informatie aan de ex-echtgenoot van verzoekster heeft verstrekt. De klacht mist daarmee feitelijke grondslag.

VIII. Ten aanzien van het niet tijdig, niet volledig noch uit eigen beweging informeren van de rechtbank over de klachtenprocedure

1. In reactie op deze in onderzoek genomen klacht verwees de Raad naar het Besluit klachtbehandeling van de Raad voor de Kinderbescherming van 24 juni 1996 (Stb. 1996, 330) waarin is bepaald dat de Raad de rechter onverwijld in kennis moet stellen van het feit dat er een klacht is ingediend (zie Achtergrond). Dit heeft de Raad in dit geval per brief van 24 september 2002 gedaan. Per brief van 23 december 2002 heeft de Raad de rechtbank vervolgens laten weten dat verzoekster had aangekondigd zich met haar klachten tot de klachtencommissie te wenden. Hiermee heeft de Raad juist gehandeld. Slechts in die gevallen waarin de rechter daarom vraagt, en betrokkenen aangeven daartegen geen bezwaar te hebben, wordt de rechtbank namelijk over de inhoud van de klacht geïnformeerd.

3. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat raadsmedewerkers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen.

4. Op grond van het Besluit klachtbehandeling dient een rechter altijd op de hoogte te worden gesteld van het feit dat er een klacht is ingediend zodat hij zich, indien hij dat wenst, daarover altijd nader kan laten informeren door de Raad. Dit, zo oordeelde de Nationale ombudsman reeds in een tweetal eerdere rapporten (rapport 2003/398 en rapport 2004/1), laat echter onverlet dat de Raad ook een eigen verantwoordelijkheid heeft om de rechter uit eigen beweging te informeren over een klachtzaak en de uitkomst daarvan. Voor de beoordeling van het raadsrapport en met name voor de waardering van de eindconclusie(s), kan informatie uit de klachtenprocedure immers van belang zijn. Dit geldt met name in die gevallen waarbij is geoordeeld dat de opzet en de uitvoering van het onderzoek niet (in alle opzichten) juist is geweest. In onderhavige zaak is echter geen rapport uitgebracht. Hiermee is echter geenszins het risico uitgesloten dat de rechter zich bij zijn oordeelsvorming baseert op informatie die afkomstig is van de Raad. In dit geval is gebleken dat de Raad de rechtbank per brief van 24 september 2002 niet alleen heeft geïnformeerd over het feit dat verzoekster een klacht had ingediend over het raadsoptreden, maar ook over de bevindingen tot dan toe. In die brief had de Raad onder meer de zinsnede opgenomen: "Dit zou erop kunnen wijzen dat 'papa' een taboe is voor hem, hetgeen een zorgpunt is en aandacht behoeft." In zijn klachtafdoening van 11 december 2002 heeft de directeur van de Raad geoordeeld dat deze passage niet is onderbouwd met argumenten terwijl van deze passage wel een suggestieve lading uitgaat. De klacht van verzoekster op dit punt achtte de directeur dan ook gegrond. Naar aanleiding hiervan, zo liet de directeur in zijn klachtbeslissing weten, zou aan de

raadsonderzoeker en de teamleider worden gevraagd ervoor te waken dat uitspraken van suggestieve aard in rapportages terecht zouden komen en zouden zij erop worden gewezen dat uitspraken met argumenten dienden te worden onderbouwd. Uit het onderzoek van de Nationale ombudsman is gebleken dat de Raad de rechter niet over de uitkomst van de klachtenprocedure op dit punt heeft geïnformeerd. Hiermee heeft de Raad het risico laten bestaan dat de rechter zich bij zijn uiteindelijke oordeelsvorming zou baseren op de inhoud van een brief van de Raad waarvan was geconcludeerd dat een bepaalde conclusie uit die brief niet op juiste wijze tot stand was gekomen. Dat de Raad c.q. zijn medewerkers hebben verzuimd de rechtbank van de uitkomst van de klachtenprocedure op dit punt op de hoogte te stellen, acht de Nationale ombudsman dan ook niet juist en in strijd met het vereiste van professionaliteit.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Raad voor de Kinderbescherming, vestiging Groningen, is:

gegrond ten aanzien van:

- de opmerking van de raadsonderzoeker dat een huwelijk met iemand met een andere culturele achtergrond bepaalde gevolgen kan hebben, wegens schending van het vereiste van correcte bejegening;
- het niet informeren van de rechtbank over de uitkomst van de klachtenprocedure, wegens schending van het vereiste van professionaliteit.

niet gegrond ten aanzien van:

- de partijdige opstelling van de raadsonderzoeker tijdens het eerste (introductie)gesprek met verzoekster;
- het door de raadsonderzoeker tijdens het observatieonderzoek van X aangaan van een gesprek met verzoekster;
- de opmerking van de raadsonderzoeker dat verzoekster positieve wensen ten aanzien van het gedrag van de vader moest formuleren;
- het verzoekster niet in de gelegenheid stellen om na afloop van het observatieonderzoek vragen te stellen;
- het niet serieus nemen van de bezwaren van verzoekster tegen een omgangsregeling;

- het verstrekken van vertrouwelijke informatie aan de ex-echtgenoot van verzoekster.

Ten aanzien van het aan verzoekster vragen waar haar controlezucht vandaan kwam, en het laten doorgaan van het observatieonderzoek terwijl de geluidsapparatuur defect was, onthoudt de Nationale ombudsman zich van een oordeel.

Onderzoek

Op 9 april 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw O. te Groningen, met een klacht over een gedraging van de Raad voor de Kinderbescherming te Groningen (verder: de Raad). Nadat verzoekster de Nationale ombudsman op 13 april 2004 en 23 april 2004 op zijn verzoek nog nadere informatie had toegezonden, werd naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werd de betrokken ambtenaar de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. De betrokken ambtenaar maakte van deze gelegenheid geen gebruik. Tevens werd de betrokken ambtenaar schriftelijk een aantal specifieke vragen gesteld.

Tijdens het onderzoek kregen de minister van Justitie en verzoekster de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De minister van Justitie deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De betrokken ambtenaar gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

De reactie van verzoekster gaf aanleiding het verslag op een enkel punt aan te vullen.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Bij beschikking van de rechtbank te Groningen van 24 oktober 2000 werd de echtscheiding tussen verzoekster en de heer H. uitgesproken. Voorts werd in die beschikking bepaald dat partijen gezamenlijk belast bleven met het ouderlijk gezag over hun minderjarige zoon X, geboren op 3 maart 1999, en werd een omgangsregeling tussen

H. en X vastgesteld. Op 23 mei 2002 diende verzoekster bij de rechtbank te Groningen een verzoekschrift in tot wijziging van het ouderlijk gezag en beëindiging van de omgangsregeling. Verzoekster wilde dat het ouderlijk gezag over X voortaan alleen aan haar toekwam.

2. Bij beschikking van 27 juni 2002 verzocht de rechtbank te Groningen de Raad een onderzoek in te stellen naar en advies uit te brengen over het verzoek van verzoekster.

3. Het raadsonderzoek startte op 8 juli 2002 en werd verricht door de heer S. van de Raad, vestiging Groningen. In het kader van het raadsonderzoek vond op 30 juli 2002 een eerste gesprek plaats tussen S. en verzoekster. Op 28 augustus 2002 vond een observatieonderzoek van X plaats op het kantoor van de Raad te Groningen.

4. Op 30 augustus 2002 zond S. verzoekster een brief waarin zij werd uitgenodigd voor een gesprek op 6 september 2002 ten kantore van de Raad. In die brief liet S. verzoekster weten dat zij eerst met hem een gesprek zou hebben; ("dit betreft het gesprek dat wij eigenlijk woensdag 28 augustus zouden voeren"). Daarna zou een gesprek plaatsvinden tussen verzoekster, S. en een gedragsdeskundige waarbij verzoekster zou worden geïnformeerd over de bevindingen naar aanleiding van het observatieonderzoek van X.

5. Vanwege verzoeksters ongenoegen over het optreden van de raadsonderzoeker zond de gemachtigde van verzoekster de Raad op 1 september 2002 een brief waarin hij aankondigde dat hij op korte termijn namens verzoekster een klacht zou indienen.

6. Op 24 september 2002 zond de raadsonderzoeker een brief aan de rechtbank te Groningen waarin hij onder meer het volgende opmerkte:

"Naar aanleiding van uw verzoek, bij beschikking d.d. 27 juni 2002, om advies inzake het verzoek van mevrouw O. (moeder) tot gezagswijziging en beëindiging omgangsregeling van de heer H. (vader) met zijn minderjarige zoon X, geboren 03-03-1999, delen wij u het volgende mee.

De Raad heeft tot dusverre onder meer individuele gesprekken met de ouders gevoerd en een observatie gedaan van X, uitgevoerd door de gedragsdeskundige.

(...)

Tijdens de observatie heeft X zich laten zien als een vrolijk, pienter kind dat heel duidelijk kan aangeven wat hij wil. X wil bij voorkeur bepalen wat er gaat gebeuren en hoe. Er is bij hem geconstateerd dat er geen sprake is van scheidingsangst. In het contact is hij niet terughoudend maar ook niet te vrij.

Met betrekking tot de beleving van vader lijkt er bij X geen sprake te zijn van angst voor hem. Vader wordt, denkbeeldig, op een heel natuurlijke wijze in het spel betrokken. Als X

expliciet naar vader wordt gevraagd, houdt hij de boot af. Dit zou erop kunnen wijzen dat "papa" een taboe is voor hem, hetgeen een zorgpunt is dat aandacht behoeft. Het vormt naar mening van de Raad echter geen belemmering om proefcontacten tussen X en vader te organiseren.

Om nader antwoord te kunnen geven op de vraag van de rechtbank met betrekking tot de binding tussen vader en X, hoe X vader ervaart en welke betekenis vader in zijn leven speelt, heeft de Raad dan ook besloten enkele begeleide proefcontacten op kantoor van de Raad te organiseren. Met vader is dit reeds besproken, met moeder niet aangezien zij niet op het gesprek verscheen waar haar dit zou worden verteld. Moeder is niet op deze afspraak verschenen aangezien zij het niet eens is met de wijze waarop de Raad het onderzoek verricht. Zij heeft hierover schriftelijk een klacht ingediend bij de directie. In afwachting van de klachtenprocedure bij de Raad wenst moeder vooralsnog geen verdere medewerking te verlenen aan het raadsonderzoek.

De Raad ziet zich genoodzaakt u hiervan in kennis te stellen. De consequentie is dat de Raad het onderzoek niet kan vervolgen. Mocht u van mening zijn dat reeds nu een nieuwe zitting is geïndiceerd dan willen wij u in overweging geven de ouders ter zitting te horen en indien dit naar uw mening gewenst is, aan de Raad een specifieke opdracht te geven voor een drietal proefcontacten. Mocht u daarentegen van mening zijn dat een nieuwe zitting niet aan de orde is, dan zal de Raad u informeren hoe en wanneer het onderzoek weer opgepakt zal worden."

7. Per brief van 28 september 2002 diende de gemachtigde van verzoekster daadwerkelijk een klacht in bij de Raad over de gang van zaken.

8. De rechtbank te Groningen berichtte de Raad per brief van 7 november 2002 onder meer het volgende:

"Naar aanleiding van uw brief d.d. 24 september 2002 waarin u onder meer aangeeft dat de moeder, mevrouw O., in onderhavige zaak een klachtenprocedure bij de Raad is gestart aangaande de wijze waarop de Raad het onderzoek (heeft) verricht, is van de beide procureurs desgevraagd een schriftelijke reactie ontvangen.

Van mr. Sh., advocaat van moeder, is het beklagschrift ontvangen ter adstructie van het standpunt van haar cliënte waarnaar zij verwijst.

Mr. Sl. verwoordt in zijn brief van 31 oktober 2002 de vrees van de vader dat voornoemde klacht leidt tot een verder uitstel van de beslissing omtrent de omgang tussen hem en X. Hij verzoekt de rechtbank op de hoogte gehouden te worden omtrent de verdere gang van zaken.

In uw eerder genoemde brief van 24 september 2002 -die blijkens mededeling daarin ook aan de ouders en hun procureurs is gezonden- geeft u aan hoe een vervolg zou kunnen

luiden.

Na ampele overweging is de vice-president tot de slotsom gekomen dat het vooralsnog aangewezen is -gelet op de inhoud van de klacht- de behandeling daarvan af te wachten.

De rechtbank verzoekt u daarom haar van de behandeling en het verloop van de klachtenprocedure op de hoogte te stellen, graag binnen 2 weken na heden."

9. In antwoord op de brief van de rechtbank liet de Raad de rechtbank per brief van 15 november 2002 weten dat de klachtenprocedure nog in het beginstadium verkeerde en dat voor 18 november 2002 een gesprek stond gepland tussen verzoekster en de directeur van de Raad.

10. Naar aanleiding van de klachten van verzoekster vond op 18 november 2002 een gesprek plaats tussen verzoekster, haar gemachtigde en de directeur van de Raad.

11. De directeur van de Raad deed de klacht van verzoekster vervolgens bij brief van 11 december 2002 als volgt af:

"Beoordeling van de klacht.

Klachtonderdeel 1.

Het onderzoek heeft met vooringenomenheid plaatsgevonden.

1.a. Klaagster heeft sterk de indruk dat er al een beslissing was genomen t.a.v. het uit te brengen advies aan de rechtbank t.a.v. de vraag over omgang. Dit maakt zij op uit het feit dat de wettelijke ontzeggingsgronden van een omgangsregeling niet aan de orde kwamen noch mochten komen. Ook de brief aan de rechtbank gedateerd 24 september 2002 met de passage: dit zou erop kunnen wijzen dat vader taboe was voor X, getuigt daarvan.

1.b. De raadsonderzoeker heeft aangegeven dat de wet, waarin primair uitgegaan wordt van omgang met de ouder waar het kind niet woont uitgangspunt is, in een startend onderzoek. Dergelijke onderzoeken hebben in de beginfase het karakter van een bemiddeling waarbij getracht wordt, samen met de ouders, hun ouderlijke verantwoordelijkheid inhoud te geven door tot overeenstemming te komen over de vraag tot omgang. De raadsonderzoeker heeft klaagster dienovereenkomstig geïnformeerd, mondeling zowel als door het uitreiken van de relevante folder. Klaagster wilde echter niets van een bemiddeling weten en reikte de raadsonderzoeker al direct veel papieren aan over hoe klaagster tegen de situatie aankeek. Gezien de opstelling van klaagster bleek een verdere bemiddelingspoging zinloos. In het verdere onderzoek heeft de raadsonderzoeker aandacht besteed aan de zorgen van klaagster t.a.v. het vermeende gedrag van vader door informatie in te winnen bij politie en een uittreksel over hem uit het justitieel documentatieregister op te vragen. Ook de observatie van X op de Raad door de

gedragsdeskundige getuigt volgens de raadsonderzoeker van het inhoud geven van de zorgen van klaagster evenals aan de opmerkingen van de rechtbank. De passage in de brief aan de rechtbank van 24 september 2002 is een indruk; die uit de observatie van de gedragsdeskundige naar voren kwam.

1.c. Algemeen uitgangspunt is dat een kind recht heeft op omgang met de ouder bij wie hij niet woont. Logischerwijs brengt dat met zich mee dat dit dan ook eerst wordt onderzocht, na een bemiddelingspoging waarmee de Raad altijd start. De ontzeggingsgronden tot omgang blijken dan als resultante uit dit onderzoek. Tot dusverre heeft dit onderzoek, dat nog geenszins was afgerond, zich gericht (en zou zich nog verder richten) op de achtergronden van beide ouders, hun rollen/opvoedingsstijlen t.a.v. X, de persoon X vooral ook in relatie tot zijn vader. Uit het dossier en het contact-joumaal blijkt dat door middel van contacten met de politie en het aanvragen resp. het verkrijgen van een uittreksel uit het justitieel documentatieregister t.a.v. vader, door de raadsonderzoeker inhoud is gegeven aan zowel de zorgen van klaagster evenals aan de opmerkingen van de rechtbank. De directeur is van oordeel dat de raadsonderzoeker tot hiermee adequaat heeft gehandeld. Dat geldt echter niet t.a.v. de passage in de brief aan de rechtbank van 24 september 2002. Deze passage wordt niet onderbouwd met argumenten. Ofschoon voorzichtigheidshalve wel gesproken wordt van een indruk gaat van deze passage een suggestieve lading uit. Dit onderdeel van de klacht is daarom gegrond.

Klachtonderdeel 2.

Klaagster is onheus onbejegend.

2.a. Tijdens het auditief en visueel onderzoek van X heeft de raadsonderzoeker opmerkingen gemaakt die kwetsend waren. Zo betitelde hij haar aanwezigheid hierbij als controlezucht waarbij hij een relatie legde met haar verleden. Deze uitspraak werd gebaseerd op opmerkingen van de vader van X. Verder heeft de raadsonderzoeker over haar en haar ex-man gesproken in termen van: je wist toch dat je met een Egyptenaar ging trouwen.

2.b. De raadsonderzoeker geeft aan dat moeder tijdens het auditief en visueel onderzoek van X steeds de stiltes doorbrak door te beginnen met praten. Van de weeromstuit is de raadsonderzoeker toen ook begonnen met praten en vragen te stellen. Zijn rol was louter begeleider van klaagster bij de observatie van X. Tijdens de observatie zijn geen kwetsende opmerkingen van zijn kant gemaakt. Klaagster was wel erg negatief over vader. Het woord Egyptenaar, in die betekenis zoals door klaagster verwoord, is tijdens de contacten met klaagster nooit gevallen. Wel heeft de raadsonderzoeker tegen klaagster gezegd dat zij wist dat zij met vader was getrouwd. Maar dan in de betekenis van de voor en nadelen die aan een relatie zitten.

2.c. Allereerst wil de directeur opmerken dat de situatie waarbij de raadsonderzoeker en klaagster samen waren bij de observatie van X, een weinig gelukkige was. Dit blijkt doordat het doel waarvoor klaagster aanwezig was, nl. het volgen van de observatie, uitmondde in discussie, niet werd gerealiseerd. Voor de ontstane situatie van discussie over en weer draagt de raadsonderzoeker ook verantwoordelijkheid. Niet gebleken is echter dat er toen kwetsende opmerkingen zouden zijn gemaakt. Evenmin is gebleken dat de opmerking van de raadsonderzoeker over de relatie van klaagster met haar ex-man als diskwalificerend dient te worden opgevat maar als constatering van feitelijke aard. Dit klachtonderdeel is daarom ongegrond.

Klachtonderdeel 3.

De raadsonderzoeker is zijn afspraken t.a.v. klaagster niet nagekomen.

3.a. Klaagster heeft bij de raadsonderzoeker verzocht om het auditief en visueel onderzoek van X op de Raad te kunnen volgen om zijn reacties te kunnen zien. Het zou haar tevens inzicht geven in de te nemen beslissing door de Raad. De raadsonderzoeker had daar moeite mee maar stemde uiteindelijk toe. Samen werd dit onderzoek gevolgd. Echter de luidspreker functioneerde niet goed waardoor het onderzoek niet goed te volgen was. Klaagster vindt dat de raadsonderzoeker hierdoor zijn afspraken niet is nagekomen. Zij verwijt hem bovendien dat hij geen tijd had om na de observatie een en ander nader te bespreken.

3.b. De raadsonderzoeker geeft aan dat het ongebruikelijk is dat ouders achter het one-way screen plaatsnemen om observaties van hun kinderen te kunnen volgen. Gezien de grote weerstand van klaagster met betrekking tot het onderzoek is daar in overleg met de teamleider wel toe besloten. Toen echter bleek dat de luidspreker niet goed functioneerde is dat voorafgaand aan de observatie door de raadsonderzoeker aan haar meegedeeld. Klaagster koos er echter voor om toch de observatie te willen volgen. Een nabespreking met klaagster was enerzijds niet afgesproken, maar vooral wilde de raadsonderzoeker eerst overleggen met de gedragsdeskundige die X had geobserveerd. Aangeboden is om op een ander tijdstip de bevindingen van deze observatie met klaagster te bespreken.

3.c. Allereerst wordt geconstateerd dat klaagster ter wille is geweest om, zeer ongebruikelijk, de observatie van haar zoon te kunnen volgen. Dat de luidspreker het niet goed deed was domme pech en kan de raadsonderzoeker niet worden verweten. Uitstel van de observatie zou niet in het belang van X zijn geweest gezien de belasting die een dergelijk onderzoek toch met zich meebrengt. Dat de raadsonderzoeker de observatie niet na wilde bespreken op dat moment, maar eerst wilde overleggen met de gedragsdeskundige, is uit hoofde van professionaliteit correct. Dit klachtonderdeel is daarom ongegrond.

Klachtonderdeel 4.

Klaagster vindt dat zij onvoldoende serieus genomen is.

4.a. Klaagster vindt dat er onvoldoende aandacht aan haar voorgeschiedenis met de vader van X is besteed. Zo had klaagster haar verhaal op papier gezet maar wilde de raadsonderzoeker dat niet lezen onder het motto van: zo werken wij niet zoals hij letterlijk aangaf. Klaagster heeft het gevoel dat de raadsonderzoeker met de vader van X wel diens voorgeschiedenis heeft besproken. Klaagster moest ook positieve wensen hebben t.a.v. de vader van X. Dit terwijl hij haar fysiek gewelddadig heeft behandeld. Cultuurverschillen werden door de raadsonderzoeker gebagatelliseerd.

4.b. De raadsonderzoeker geeft aan dat klaagster bij de aanvang van het onderzoek haar verhaal op papier overhandigde en wilde dat hij dat zou lezen. Het onderzoek was echter pas begonnen waarbij nog bezien werd of bemiddeling kans van slagen had. Verder dan een gesprek met klaagster, enkele telefoongesprekken met haar, het met elkaar spreken tijdens de observatie, is het onderzoek niet gekomen omdat er toen al sprake was van het indienen van een formele klacht.

Op de zeer negatieve uitspraken van klaagster over de vader van X heeft de raadsonderzoeker opgemerkt dat het kind ook een vader heeft.

4.c. Zoals, al eerder is aangegeven starten dergelijke onderzoeken met het beproeven van een bemiddelingspoging. Het past dan om aangereikte informatie aan te houden en later in het onderzoek te betrekken. Ofschoon klaagster betrokken is geweest bij de opzet en wijze van onderzoek, is het toch de raadsonderzoeker, onder formele verantwoordelijkheid van zijn teamleider, die de regie voert. Naar het oordeel van de directeur heeft de raadsonderzoeker zijn verantwoordelijkheid conform de regelgeving uitgevoerd. Dat klaagster positieve wensen diende te hebben ten opzichte van vader is een methodische aanpak die de directeur niet onlogisch voorkomt. Vaak wordt op die manier getracht tot gedragsverandering bij de andere ouder te komen. Dat de raadsonderzoeker aandacht heeft gevraagd voor de positie van X in relatie tot zijn vader, is correct en behoort tot de missie van de Raad.

Verder heeft de directeur niet de overtuiging gekregen dat de raadsonderzoeker cultuurverschillen, gezien de fase waarin het onderzoek zich nog bevond, heeft gebagatelliseerd.

Dit klachtonderdeel acht de directeur ongegrond.

(...)

Klachtonderdeel 6.

De raadsonderzoeker is onzorgvuldig omgegaan met vertrouwelijke informatie.

6.a. X kwam met het verhaal thuis dat hij met pappa mee zou in het vliegtuig. Klaagster heeft dit besproken met de politie die op basis van deze informatie geregeld heeft dat de grenzen dichtgingen voor de vader van X. Later werd de oppas van klaagster hierop door de vader van X op aangesproken. Klaagster verdenkt de raadsonderzoeker ervan dat hij bewust of onbewust informatie hierover aan de vader van X heeft gegeven.

6.b. De raadsonderzoeker geeft aan dat hij het verhaal van vader waarmee X thuis is gekomen voor het eerst hoort. Klaagster heeft hem dit verhaal nimmer verteld.

6.c. Niet aangetoond is dat de raadsonderzoeker over deze informatie heeft beschikt en aan vader door zou hebben gegeven.

De klacht is ongegrond.

De beslissing op de klachtonderdelen luidt als volgt:

1. Deels gegrond, deels ongegrond

2. Ongegrond

3. Ongegrond

4. Ongegrond

(...)

6. Ongegrond."

12. Verzoeksters gemachtigde liet de directeur van de Raad op 16 december 2002 schriftelijk weten dat verzoekster het niet eens was met de klachtafdoening om welke redenen hij zich, namens verzoekster, tot de klachtencommissie zou wenden.

13. Op 23 december 2002 berichtte de Raad de rechtbank dat verzoekster zich met haar klachten tot de externe klachtencommissie had gewend. Verder merkte de Raad in die brief op dat de rechtbank nader zou worden geïnformeerd zodra de klachtenprocedure was afgerond.

14. Bij beschikking van 6 februari 2003 van de rechtbank te Groningen werd de beslissing over het verzoek van verzoekster aangehouden en werd de Raad verzocht een onderzoek in te stellen en rapport en advies uit te brengen. In die beschikking staat, voor zover van belang voor het onderzoek, het volgende:

"PROCESVERLOOP

(...)

Ter griffie is op 24 december 2002 een brief van de Raad ontvangen.

De rechtbank heeft de zaak wederom behandeld ter zitting met gesloten deuren van 29 januari 2003.

(...)

standpunt van de Raad:

Zolang de klachtenprocedure nog niet is afgerond kan de Raad slechts onderzoek verrichten wanneer de rechtbank beslist dat dit noodzakelijk is.

(...)

De Raad is bereid het onderzoek te laten verrichten door een andere medewerker.

Wanneer de vrouw haar medewerking blijft weigeren kan er geen onderzoek plaatsvinden. Het lijkt erop, dat zij iedere keer opnieuw een reden zoekt en vindt om haar medewerking aan het onderzoek te weigeren. (...) Wanneer de vrouw opnieuw haar medewerking zal weigeren dient een kindbeschermingsmaatregel als een ondertoezichtstelling te worden overwogen; de keuze met betrekking tot contact tussen X en de man ligt dan bij de gezinsvoogd.

beoordeling:

(...)

Alvorens in deze een beslissing te kunnen nemen is het absoluut noodzakelijk, dat de rechtbank wordt geïnformeerd omtrent de in de rechtsoverwegingen van meergenoemde beschikking nader omschreven aspecten.

Hiertoe dient door de Raad zo spoedig mogelijk te worden begonnen met het onderzoek, dat zal worden uitgevoerd door een andere medewerker van de Raad dan degene die hiermee aanvankelijk was belast."

15. Verzoeksters gemachtigde legde de klachten van verzoekster op 28 februari 2003 voor aan de Klachtencommissie I van de Raad, Directie Noord te Leeuwarden.

16. Op 23 april 2003 vond de hoorzitting bij de klachtencommissie plaats. Bij beslissing van diezelfde dag verklaarde de klachtencommissie verzoekster niet-ontvankelijk wegens overschrijding van de termijn waarbinnen verzoekster zich met haar klachten tot de klachtencommissie had moeten wenden. Deze beslissing van de klachtencommissie werd op 17 juni 2003 aan verzoekster verstuurd.

17. De Raad liet de rechtbank per brief van 12 maart 2003 weten dat de onderzoeksopdracht werd teruggegeven omdat verder onderzoek niet mogelijk was nu verzoekster de Raad via haar gemachtigde had laten weten dat zij geen verdere medewerking zou verlenen aan het raadsonderzoek.

18. Bij beschikking van 17 april 2003 wees de rechtbank te Groningen de verzoeken van verzoekster om het gezamenlijk gezag om te zetten in éénoudergezag en de heer H. de omgang met X te ontzeggen, af.

B. Standpunt verzoekster

Het standpunt van verzoekster staat samengevat weergegeven onder Klacht.

C. Standpunt minister van Justitie

In reactie op verzoeksters klacht liet de minister van Justitie de Nationale ombudsman per brief van 10 augustus 2004 weten dat hij de klachten van verzoekster niet gegrond achtte. De minister verwees daartoe naar de schriftelijke reactie van de Raad van 13 juli 2004 waarin onder meer het volgende wordt opgemerkt:

"Bij beschikking van de rechtbank Groningen d.d. 27 juni 2002 is de Raad voor de Kinderbescherming, vestiging Groningen, verzocht een onderzoek in te stellen en advies uit te brengen met betrekking tot het verzoek van mevrouw O. (moeder) tot gezagswijziging en tot beëindiging van de omgangsregeling van de heer H. (vader) met het minderjarige kind van partijen, X, geboren op 3 maart 1999.

De rechtbank wenst daarbij specifieke informatie over de binding tussen de vader en X, hoe het kind zijn vader ervaart en welke betekenis de man speelt in zijn leven, en daarnaast ook informatie over de onderlinge verhouding tussen de ouders, de ruimte die zij elkaar en X willen geven en de ongeschiktheid van vader tot omgang die de moeder aanwezig acht. De rechtbank oppert de mogelijkheid van proefcontacten in het kader van het raadsonderzoek. (...)

Het onderzoek door de Raad wordt eind juli gestart. Omdat dit onderzoek door de door moeder gestarte klachtenprocedure tegen de Raad niet afgerond kon worden met een rapport, is ten aanzien van het verloop van het onderzoek geput uit de werkaantekeningen van de raadsonderzoeker en uit het journaal.

Gebleken is dat na een oriënterend gesprek met de ouders ieder apart, in een multidisciplinair overleg (MDO) de onderzoeksvragen zijn vastgesteld; deze onderzoeksvragen zijn:

- is er sprake van een bedreigde ontwikkeling van X, gezien het feit dat, volgens moeder, vader geen inzicht heeft in de behoeften van X, vader agressief gedrag vertoont, er sprake

is van een verstoorde communicatie tussen de ouders, vader X dreigt te ontvoeren naar Egypte?

- wat betekent dit voor het advies met betrekking tot gezagsvoorziening en omgangsregeling?

Om op deze vragen zicht te krijgen wordt besloten tot een intern gedragsdeskundige deelonderzoek van X. Tevens is én de regiopolitie Groningen om informatie gevraagd én een uittreksel uit het Justitieel Documentatieregister ten aanzien van vader gevraagd.

Desgevraagd wordt moeder uitgelegd dat zij niet aanwezig kan zijn bij het gesprek van X met de gedragsdeskundige, maar dat zij eventueel vooraf even met de gedragsdeskundige kan praten.

In een later telefonisch contact zegt moeder het gesprek tussen X en de gedragsdeskundige te willen volgen of nadien een geluidsopname daarvan te ontvangen. Na overleg met de teamleider en de interne gedragsdeskundige wordt moeder toegezegd dat zij het gesprek vanachter een zogenaamd one-way screen mag volgen.

Na de observatie van X wordt in een tweede MDO besloten tot het organiseren van proefcontacten tussen vader en X. Vader wordt telefonisch hiervan op de hoogte gebracht; onder voorbehoud worden de data voor de proefcontacten doorgegeven. Moeder wordt uitgenodigd voor een gesprek, op welk gesprek zij niet verschijnt. Telefonisch licht zij desgevraagd toe dat zij niet komt omdat zij een klachtenprocedure zal starten. Zij wenst geen medewerking meer te verlenen aan het onderzoek. Vader wordt hiervan op de hoogte gesteld. De rechtbank wordt bij brief van 24 september 2002 op de hoogte gesteld van de stand van zaken (...).

(...)

Na zorgvuldige bestudering van deze klachtbeslissing en het hele raadsdossier ben ik van oordeel dat de raadsonderzoeker het onderzoek heeft uitgevoerd volgens de regels die Normen 2000 (versie 2, Beleidsregels m.b.t. de werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming) hieromtrent stelt; wat betreft uitlatingen die hij gedaan zou hebben, komt de mening van moeder niet overeen met die van de raadsonderzoeker; ik heb geen reden te twijfelen aan zijn professionaliteit in deze.

De directeur Noord heeft mijns inziens op juiste gronden en met de toereikende argumentatie en motivering de klachten ongegrond dan wel gegrond verklaard. Hij heeft mijns inziens inzichtelijk gemaakt hoe hij tot zijn afweging is gekomen. Ik zie dan ook geen aanleiding om te twijfelen aan de juistheid van de klachtbeslissing.

(...)

Op 18 september 2002 wordt een klachtbrief d.d. 28 augustus 2002 van mevrouw O. + machtiging ondersteuning cliënt + kopie van de brief d.d. 30 augustus 2002 van de Stichting Minderjarigen Noord Nederland aan de heer Ho., ressortsdirecteur Noord, in de persoon van mevrouw Fr., overhandigd, dat aan haar bevestigd wordt bij brief van 19 september 2002 (...).

Op 20 september 2002 wordt de vestigingsmanager Groningen, mevrouw J. schriftelijk op de hoogte gesteld van de indiening van deze klacht. In de brief wordt gesteld dat conform het Besluit klachtbehandeling Raad voor de Kinderbescherming van 24 juni 1996 (Stb. 1996, 330) de rechter onverwijld in kennis dient te worden gesteld van het indienen van de klacht en wordt de vestigingsmanager gevraagd te bezien of in dit geval de rechtbank hierover ingelicht moet worden, en zo ja, of zij hiervoor namens de directeur zorg wil dragen (...).

Overigens, in het Besluit klachtbehandeling wordt gesteld dat de rechter alleen in kennis moet worden gesteld dat er een klacht is ingediend, en niet dat de klacht inhoudelijk moet worden toegelicht. Het beleid bij de Raad is echter dat als de rechtbank daarom vraagt - en betrokkenen daartegen geen bezwaar hebben - de rechtbank ook over de inhoud van de klacht wordt geïnformeerd.

Op 24 september 2002 wordt de rechtbank Groningen op de hoogte gebracht van de uitkomsten van het onderzoek tot dusver en van het feit dat moeder een klacht bij de directeur Noord heeft ingediend en dat in afwachting daarvan moeder geen verdere medewerking meer wenst te verlenen aan het raadsonderzoek, en dat daarom de Raad het onderzoek niet kan vervolgen;

voortzetting van de behandeling wordt aan het oordeel van de rechtbank overgelaten (...).

Op 7 november 2002 bericht de rechtbank dat de vice-president na ampele overweging tot de slotsom is gekomen dat het vooralsnog aangewezen is - gelet op de inhoud van de klacht - de behandeling daarvan af te wachten (...). In antwoord op deze brief laat de Raad de rechtbank weten dat de klachtenprocedure nog slechts in de beginfase verkeert en dat zodra de klachtenprocedure afgerond is de rechtbank opnieuw geïnformeerd zal worden (...). Een kopie van deze brief wordt op 15 november 2002 door de Raad ter informatie aan mevrouw O. gestuurd (...).

Bij brief van 11 december 2002 neemt de directeur, na zowel mevrouw O. en haar gemachtigde, als de raadsonderzoeker, de heer S., in aanwezigheid van zijn teamleider, mevrouw P. gehoord te hebben, de beslissing op de klacht (...).

Op 16 december 2002 wordt de Raad door middel van een fax van de SMN op de hoogte gebracht van het feit dat moeder zich zal wenden tot de externe klachtencommissie (...). Op 23 december wordt de rechtbank hiervan in kennis gesteld (...).

Gelet op bovenstaande ben ik van mening dat de Raad in deze uiterst correct heeft opgetreden, zowel wat betreft tijdigheid en volledigheid als ook optredend uit eigen beweging."

D. Reactie verzoekster

In reactie op het standpunt van de minister van Justitie en op de als bijlage daarbij gevoegde reactie van de Raad, deelde verzoekster de Nationale ombudsman per brief van 12 september 2004 onder meer het volgende mee:

"Tijdens het introductiegesprek had ik mij volledig voorbereid n.a.v. de beschikking van de rechtbank Groningen d.d. 27-6-2002 en de daarbij gewenste specifieke informatie over de binding tussen de vader en X, hoe het kind zijn vader ervaart en welke betekenis de man speelt in zijn leven, en daarnaast ook informatie over de onderlinge verhouding tussen de ouders, de ruimte die zij elkaar en X willen geven en de ongeschiktheid van vader tot omgang die de moeder aanwezig acht.

N.a.v. deze specifieke vragen gesteld door de raadsonderzoeker kan het niet mogelijk zijn dat het niet in het beleid past van de Raad om aangereikte informatie aan te houden als dit past in het kader van het onderzoek.

Zijn motivatie was, dit is niet ons beleid, terwijl het volgens de directeur wél past om aangereikte informatie aan te houden en te betrekken in het onderzoek.

Uitgangspunt van dhr. S. was: Kind heeft recht op omgang met als motivatie loyaliteitsconflict. Zijn taak in deze was bemiddeling.

In de beschikking stond echter niet dat er omgang móest plaatsvinden, maar dat er een gedegen onderzoek door de Raad moest komen om uit te zoeken óf er mogelijkheden óf onmogelijkheden zijn voor omgang.

De raadsonderzoeker gaat naar mijn mening hier zijn boekje voorbij door voorbarige conclusies te trekken alvorens er tijdens overleg onderzoeksvragen zijn vastgesteld.

De raadsonderzoeker probeert alle negatieve ervaringen die ik met mijn ex had meegemaakt om te draaien of een positieve wending te geven om zo mijn ouderlijke verantwoordelijkheid inhoud te geven door tot overeenstemming te komen over de vraag tot omgang.

Mijn negatieve ervaringen met mijn ex weigerde hij zelfs op te nemen in zijn aantekeningen.

(...)

Zelfs het vorige huwelijk van mijn ex, waarbij hem het gezag is ontnomen en de omgang is stopgezet na gedegen onderzoek door de Raad werd afgedaan als niet relevant, dit is een nieuw huwelijk met nieuwe kansen.

(...)

Ik ben van mening dat juist door te kijken wat er in het verleden fout is gegaan, je pas goed kan inspelen op de toekomst, zodat hij niet verder in herhaling valt wat betreft zijn agressieve en gewelddadige handelen.

(...)

Verder moet ik melden, vind ik dat je niet kunt stellen dat de mening van moeder niet overeenkomt met die van de raadsonderzoeker en dat de minister daarom geen reden heeft te twijfelen aan zijn professionaliteit. Hiermee geeft de minister aan dat je dus niet geacht bent een andere mening te mogen hebben, terwijl uit diverse klachtenprocedures omtrent de Raad blijkt dat meerdere verzorgende ouders dezelfde klachten hebben over de Raad als het gaat om onderzoek bij dreiging met kinderontvoering.

(...)

Verder kan ik mededelen dat niet is "overeengekomen" om proefcontacten te laten plaatsvinden tussen X en zijn vader maar dat er onder dreiging van OTS proefcontacten zijn afgedwongen door de rechter in samenwerking met de Raad. OTS is hiervoor niet in het leven geroepen, niet om omgang af te dwingen."

E. nadere informatie minister van Justitie

1. Op 19 oktober 2004 legde de Nationale ombudsman de reactie van verzoekster voor commentaar voor aan de minister. Voorts vroeg de Nationale ombudsman de minister om de door de Nationale ombudsman in zijn brief van 18 augustus 2004 verzochte gegevens (onder andere werkaantekeningen, contactjournaals en telefoonnotities), alsnog op korte termijn toe te sturen.

2. In antwoord op de reactie van verzoekster en de vraag om specifieke gegevens van de Nationale ombudsman, liet de minister van Justitie de Nationale ombudsman per brief van 25 november 2004 onder meer het volgende weten:

"Ik kan u allereerst mededelen dat de brief van mevrouw O. (verzoekster; N.o.) mij geen aanleiding geeft tot een reactie.

Naar aanleiding van uw verzoek om toezending van de stukken doe ik u hierbij het journaal en de werkaantekeningen toekomen. De Raad beschikt niet over telefoonnotities.

Met betrekking tot de werkaantekeningen merk ik nog het volgende op.

Werkaantekeningen worden door de raadsonderzoeker gemaakt naar aanleiding van gesprekken die zijn gevoerd met cliënten en/of andere betrokkenen. Deze aantekeningen maakt de raadsonderzoeker voor zichzelf, als geheugensteun bij het maken van een raadsrapport. De aantekeningen worden in het formaat van een raadsrapport vastgelegd in de computer. Uitgangspunt is dat deze werkaantekeningen op het moment van de administratieve afronding van het onderzoek worden vernietigd (Normen versie 2).

Omdat in dit geval geen rapport kon worden opgemaakt om redenen als vermeld in het ambtsbericht van 13 juli 2004 zijn deze aantekeningen (ten onrechte) niet verwijderd. Vernietiging zal plaatsvinden zodra de procedures in deze zaak zijn beëindigd, tenzij uw uitspraak met betrekking tot de klacht van mevrouw O. reden geeft voor een andere beslissing.

Voor de goede orde zij vermeld dat beide ouders, waaronder mevrouw O., gelet op de status van de werkaantekeningen geen inzage in of afgifte van deze aantekeningen hebben gehad. Wel hebben de werkaantekeningen een rol gespeeld bij het opstellen van de brief aan de Rechtbank van 24 september 2002 die u als bijlage bij mijn brief van 10 augustus 2004 is toegezonden. Van die brief hebben beide ouders een afschrift ontvangen.

Gelet op het voorgaande verzoek ik u om de werkaantekeningen vertrouwelijk te behandelen."

3. De Nationale ombudsman liet de minister van Justitie per brief van 14 december 2004 vervolgens weten dat, hoewel de minister had nagelaten in zijn verzoek te onderbouwen waarom de vertrouwelijkheid van de stukken in dit geval diende te prevaleren boven het uitgangspunt dat alle informatie aan beide partijen bekend moet zijn, hij had besloten de werkaantekeningen niet aan verzoekster door te sturen aangezien deze niet relevant werden geacht voor de beoordeling van verzoeksters klachten.

4. De inhoud van het door de minister aan de Nationale ombudsman op 25 november 2004 toegestuurde contactjournaal luidt als volgt:

" Datum 08-07-2002 Door Ha. Met Dhr. H.

Hoe/Waar schriftelijk Rol vader

Inhoud: Bevestiging ontvangst beschikking 8-7-2002

Datum 08-07-2002 Door Ha. Met Mw. O.

Hoe/Waar schriftelijk Rol moeder

Inhoud: idem

(...)

Datum 11-07-2002 Door Ha. Met Mw. O.

Hoe/Waar telefonisch Rol moeder

Inhoud: Moeder heeft een brief ontvangen. Dringt aan op een spoedig onderzoek. Vader is van Egyptische afkomst. Wil haar kind ontvoeren. Zal binnenkort weer terugbellen naar de stand van zaken.

(...)

Datum 26-07-2002 Door S. Met Mw. O.

Hoe/Waar telefonisch Rol moeder

Inhoud: Ik heb de voicemail ingesproken en moeder uitgenodigd voor een gesprek. Deze afspraak schriftelijk bevestigd.

(...)

Datum 30-07-2002 Door S. Met Mw. O.

Hoe/Waar thuis bij betrokkenen Rol moeder

Inhoud: Gesprek gevoerd met moeder.

Datum 31-07-2002 Door S. Met Dhr. H.

Hoe/Waar op buro vestiging Rol vader

Inhoud: Gesprek gevoerd met vader.

Datum 01-08-2002 Door S. Met Mw. O.

Hoe/Waar telefonisch Rol moeder

Inhoud: Moeder belt Zij vraagt hoe lang het onderzoek gaat duren. Ik leg uit dat dit vrij snel kan indien de ouders een gezamenlijk gesprek willen. Moeder zegt absoluut niet met vader aan tafel te willen aangezien hij getracht heeft haar omver te rijden, haar regelmatig heeft bedreigd, enz. Ik vraag welke ideeën moeder heeft om de omgangsregeling dichterbij te brengen. Moeder is van mening dat zij genoeg heeft gedaan en vader maar in therapie moet om te leren wat de behoeften van kinderen zijn. Ik zeg dat een raadsonderzoek gemiddeld 3 maanden duurt, al naar gelang wat er moet worden onderzocht. Ik zeg moeder op de hoogte te houden van de ontwikkelingen.

(...)

Datum 15-08-2002 Door S. Met Mw. O.

Hoe/Waar telefonisch Rol moeder

Inhoud: Moeder belt. Zij vraagt of zij aanwezig kan zijn bij het gesprek van X bij de gedragsdeskundige. Ik leg uit dat dit niet de bedoeling is maar dat zij eventueel vooraf even met de gedragsdeskundige kan praten. Ik geef haar de naam van Ma. Ook zal moeder mij nog nader informeren over de namen van de agenten die betrokken waren bij diverse interventies.

(...)

Datum 21-08-2002 Door N. Met MvJ/CJD

Hoe/Waar schriftelijk Rol overige informanten

Inhoud: Verzoek informatie documentatieregister

Datum 23-08-2002 Door S. Met Mw.?

Hoe/Waar telefonisch Rol politie

Inhoud: Gebeld met politie, Bureau Haren (...), gesproken met mevrouw.....? Zij was erg gehaast.

De agenten die ik moet hebben zijn afwezig. Afgesproken dat ik verzoek om info zal faxen.

Mevrouw zegt toe te regelen dat betrokken agenten mijn fax krijgen. Vervolgens fax verzonden (zie dossier).

(...)

Datum 26-08-2002 Door S. Met M.

Hoe/Waar telefonisch Rol politie

Inhoud: Gebeld met politie, Bureau Haren. Gesproken met 'M.'. De heer L. en mevrouw G. zijn niet aanwezig. M. zal mijn verzoek om info n.a.v. de fax die ik afgelopen vrijdag heb verstuurd doorgeven aan betrokkenen.

Datum 26-08-2002 Door S. Met L.

Hoe/Waar telefonisch Rol politie

Inhoud: Dhr. L. laat weten dat de heer of mevrouw Hl. en de heer R., werkzaam bij Bureau West, de betrokken agenten waren bij de interventie op 29 maart jl. (...).

Datum 26-08-2002 Door S. Met Ne.

Hoe/Waar telefonisch Rol politie

Inhoud: Nogmaals gebeld met politie, Bureau West. Gesproken met de heer Ne. Dhr. Hl. is weer afwezig.

Ik zeg een fax te zullen sturen voor de heer Hl. en zeg er bij dat het om privacygevoelige informatie gaat. De heer Ne. zegt er voor te zullen zorgen dat het bericht bij de heer Hl. terecht komt.

Vervolgens bericht gefaxt.

Datum 26-08-2002 Door S. Met F.

Hoe/Waar telefonisch Rol politie

Inhoud: Gebeld met Bureau West (...). Gesproken met mevrouw F. De heer R. is niet meer werkzaam hier. Zij vraagt de heer Hl. om mij terug te bellen.

Datum 27-08-2002 Door S. Met F.

Hoe/Waar telefonisch Rol politie

Inhoud: Weer gebeld met politie, Bureau West, gesproken met F. De heer Hl. zat in de nachtdienst. Hij is nu afwezig tot vrijdagmiddag 15.00 uur.

(...)

Datum 27-08-2002 Door S. Met Mw. O.

Hoe/Waar telefonisch Rol moeder

Inhoud: Moeder zegt het gesprek tussen X en de GD-er (gedragsdeskundige; N.o.) te willen volgen of er een geluidsopname van te ontvangen.

Na overleg met C. en Ma. zeg ik moeder toe dat dit akkoord is.

(...)

Datum 30-08-2002 Door S. Met Mw. O.

Hoe/Waar schriftelijk Rol moeder

Inhoud: Moeder schriftelijk uitgenodigd voor gesprek na dit eerst al via haar voicemail te hebben gedaan.

Datum 30-08-2002 Door S. Met HI.

Hoe/Waar telefonisch Rol politie

Inhoud: Gebeld met de heer HI. Hij zal mij zo snel mogelijk informatie toesturen.

Datum 03-09-2002 Door Sc. Met politie

Hoe/Waar schriftelijk Rol politie

Inhoud: Binnen: melding

Datum 05-09-2002 Door Sc. Met ADR

Hoe/Waar schriftelijk Rol overige informanten

Inhoud: Binnen: ADR H.

Datum 06-09-2002 Door S. Met Mw. O.

Hoe/Waar telefonisch Rol moeder

Inhoud: Als moeder, die om 10.30 wordt verwacht, om 11.00 uur nog niet is verschenen bel ik haar. Zij vertelt dat zij niet komt. Zij heeft een brief geschreven aan Ho. omdat zij in overleg met Fa. een klacht tegen het onderzoek heeft ingediend. Ik zeg dat het uiteraard haar goed recht is om een klacht in te dienen maar dat ik het wel op prijs zou hebben gesteld indien zij mij even op de hoogte had gesteld van het gegeven dat zij vandaag niet komt.

(...)

Datum 24-09-2002 Door S. Met Mw. O.

Hoe/Waar telefonisch Rol moeder

Inhoud: Moeder een kopie van de brief aan de rechtbank gestuurd met begeleidend briefje (eerst getracht haar telefonisch te informeren maar zij neemt niet op).

(...)

Datum Soort besluit inhoud Betreft kind Overleg met Rol

24-09-2002 eindbesluit overige besluiten X P. teamleider

Toelichting:

Aangezien moeder een klacht heeft ingediend tegen de wijze waarop de Raad het onderzoek verricht en zij vooralsnog haar verdere medewerking aan het onderzoek weigert, heeft de Raad besloten de rechtbank te informeren."

F. Verklaring betrokken ambtenaar S.

1. Op 19 oktober 2004 verzocht de Nationale ombudsman de betrokken ambtenaar S. om ten behoeve van het onderzoek nadere inlichtingen te verschaffen. De Raad gaf echter aan dat de heer S. niet in staat was om in een persoonlijk dan wel een telefonisch gesprek, nadere informatie te verstrekken. Naar aanleiding hiervan besloot de Nationale ombudsman zijn vragen schriftelijk aan de heer S. voor te leggen. Per brief van 28 oktober 2004 verzocht de Nationale ombudsman de heer S. dan ook de volgende vragen te beantwoorden:

"A. Vragen met betrekking tot het introductiegesprek

1. Wanneer heeft dit gesprek plaatsgevonden en wat is het doel van dit gesprek geweest?
2. Is het doel van dit gesprek alsmede het verloop van een dergelijk gesprek voorafgaand aan het gesprek met verzoekster besproken? Zo ja, wanneer? Zo nee, waarom niet?
3. Welke indruk heeft de raadsonderzoeker aan dit gesprek overgehouden?
4. Welke pogingen heeft de raadsonderzoeker ondernomen om tot bemiddeling te komen? Op welk moment was het de raadsonderzoeker duidelijk dat bemiddeling geen zin had? Heeft de raadsonderzoeker dit ook met verzoekster besproken?
5. Verzoekster stelt dat de raadsonderzoeker tijdens dit gesprek heeft geweigerd een door haar opgesteld verslag van gebeurtenissen aan te nemen. Klopt dit en zo ja, wat is hiervan de reden geweest? Wat is hierover op dat moment tegen verzoekster gezegd? Hoe reageerde verzoekster hierop? Wat is vervolgens de reactie van de raadsonderzoeker geweest?
6. Verzoekster geeft aan dat zij, na de weigering van de raadsonderzoeker om kennis te nemen van het verslag, haar redenen om een dergelijk verslag op te stellen uiteen heeft gezet. Klopt dit? Kan de raadsonderzoeker zich nog herinneren wat verzoekster hierover naar voren heeft gebracht? Hoe is hierop door de raadsonderzoeker gereageerd?
7. Verzoekster stelt verder dat de raadsonderzoeker op dat moment tegen haar heeft gezegd dat haar zoon het haar later kwalijk zou nemen als hem de omgang zou worden ontzegd. Klopt dit? Zo ja, met welke bedoeling is dit gezegd en welk effect had dit op verzoekster?

8. Volgens verzoekster zou zij vervolgens hebben aangegeven dat zij de indruk had dat de raadsonderzoeker partijdig was. Klopt dit? Zo ja, hoe heeft de raadsonderzoeker daarop gereageerd? Wat was de sfeer op dat moment?

9. Heeft de raadsonderzoeker op enig moment gezegd dat de mededeling van verzoekster, inhoudende dat haar ex-man ten aanzien van zijn kinderen uit een eerder huwelijk was ontheven uit de ouderlijke macht, niet ter zake deed? Zo ja, waarom heeft de raadsonderzoeker dit gezegd en om welke reden vond de raadsonderzoeker dat dit niet ter zake deed?

10. Klopt het dat de raadsonderzoeker meerdere keren heeft aangegeven dat hij de door verzoekster aangedragen omstandigheden niet relevant vond? Zo ja, om welke omstandigheden ging het hierbij en waarom vond de raadsonderzoeker dat deze niet ter zake deden?

11. Heeft de raadsonderzoeker op enig moment gezegd dat verzoekster niet naar het verleden maar naar de toekomst moest kijken? Zo ja, wat heeft de raadsonderzoeker hiermee willen zeggen en bereiken?

B. Ten aanzien van het observatieonderzoek

12. Verzoeker stelt dat zij in een telefoongesprek met de raadsonderzoeker heeft verzocht om bij het observatieonderzoek aanwezig te zijn. Klopt dit en zo ja, kan de raadsonderzoeker zich herinneren welke redenen verzoekster hiervoor heeft aangevoerd? Hoe is hierop gereageerd?

13. Welke afspraak is uiteindelijk met verzoekster gemaakt? Is het gebruikelijk dat een raadsonderzoeker bij een dergelijke observatie aanwezig is? Zo ja, wat is de reden hiervoor? Zo nee, waarom is dat in dit geval dan wel gebeurd?

14. Vanaf wanneer was het de raadsonderzoeker bekend dat de luidspreker niet goed functioneerde? Wat was uiteindelijk het probleem? Was het hierdoor helemaal niet meer mogelijk om het verhoor auditief te volgen of werd dit slechts bemoeilijkt? Was het mogelijk het probleem op korte termijn te verhelpen? Zo nee, waarom niet? Is nagegaan of er nog andere mogelijkheden waren om het verhoor auditief te kunnen volgen (bijvoorbeeld door het plaatsen van een andere luidspreker)? Wat was de reactie van verzoeker? Zo ja, hoe heeft de raadsonderzoeker hierop gereageerd? Waarom is besloten het verhoor niet uit te stellen?

15. Uit de stukken blijkt verder dat tijdens de observatie een gesprek heeft plaatsgevonden tussen de raadsonderzoeker en verzoekster. Wie heeft hiertoe het initiatief genomen en hoe is dit gesprek verlopen? Heeft verzoekster op enig moment aangegeven dat het volgen van de observatie hierdoor werd bemoeilijkt?

16. Verzoekster stelt dat de raadsonderzoeker op enig moment aan haar heeft gevraagd waar haar controlezucht vandaan kwam. Is dit juist? Zo ja, met welke reden is dit tegen verzoekster gezegd?

17. Ook zou volgens verzoekster zijn gezegd dat zij haar negatieve gedachten ten aanzien van de vader gewoon maar eens moest omzetten in positieve wensen van hoe zij zou willen dat de vader zou moeten zijn. Indien dit daadwerkelijk is gezegd, om welke reden is dit gedaan?

18. Is tegen verzoekster gezegd dat zij toch van tevoren wist dat ze met een Egyptenaar ging trouwen? Zo ja, wat is hiervan de bedoeling geweest?

19. Verzoekster klaagt er verder over dat na afloop van de observatie er geen gelegenheid was om vragen te stellen. Klopt dit? Zo ja, hoe lang heeft de observatie geduurd? Was van tevoren afgesproken dat hiervoor ruimte zou zijn? Zo nee, heeft verzoekster hierom voorafgaand aan de observatie verzocht?

C. Overige vragen

20. Verzoekster stelt verder dat de raadsonderzoeker van haar afkomstige vertrouwelijke informatie heeft besproken met haar ex-echtgenoot. Ik verzoek de raadsonderzoeker hierop te reageren.

21. Heeft verzoekster op enig moment aan de raadsonderzoeker verteld dat de politie alert zou zijn op de eventuele ontvoering van het kind door zijn vader? Zo ja, wanneer was dit? Heeft de raadsonderzoeker deze informatie op enig moment met de vader besproken?

22. In de brief van de directeur van de raad van 11 december 2002 staat onder meer "op deze negatieve uitspraken van klagerster over de vader van Hemen heeft de raadsonderzoeker opgemerkt dat het kind ook een vader heeft". Op welke negatieve uitspraken doelt de directeur hierbij? Wanneer en in welke context is dit gezegd?

23. Tot slot verzoek ik de raadsonderzoeker in het algemeen aan te geven hoe hij tegen de klachten van verzoekster aankijkt."

2. In antwoord op de door de Nationale ombudsman geformuleerde vragen, deelde de heer S. de Nationale ombudsman per brief van 14 januari 2005 onder meer het volgende mee:

"Zoals u weet, heeft het raadsonderzoek plaatsgehad in de periode juli - september 2002, thans ruim twee jaar geleden. Er worden door u nogal wat vragen gesteld waarbij ter beantwoording geput moet worden uit de herinnering. Het moge bekend zijn dat herinneringen in de loop der tijd kunnen vervormen. Bovendien zijn herinneringen meestal sterk subjectief ingekleurd. Desondanks zal ik - echter tegen deze achtergrond - trachten

zo goed mogelijk uw vragen te beantwoorden.

(...)

A. Vragen met betrekking tot het introductiegesprek

1. (...) Zoals ook vermeld in het contactjournaal heeft dit gesprek plaatsgehad op 30 juli 2002. Het doel van het gesprek was enerzijds moeder te informeren over het verzoek van de rechtbank om een raadsonderzoek en de wijze waarop de Raad het onderzoek zal verrichten, anderzijds moeders mening te vernemen met betrekking tot het bemiddelingsaanbod van de Raad en indien moeder geen gebruik wenst te maken van bemiddeling, haar visie op de problematiek te vernemen.

2. (...) Ja, aan het begin van het gesprek heeft de raadsonderzoeker, zoals aangegeven bij 1, het verzoek van de rechtbank om een raadsonderzoek besproken en moeder geïnformeerd over de wijze waarop de Raad het onderzoek zal verrichten.

3. (...) Wat de raadsonderzoeker zich kan herinneren, was de indruk te maken te hebben met een betrokken moeder die op haar manier opkomt voor haar kind. Moeder wilde niet ingaan op het bemiddelingsaanbod en was van mening dat er geen sprake kon zijn van omgang tussen X en vader omdat zij bevreesd was dat vader X zou ontvoeren.

4. (...) De raadsonderzoeker heeft conform de werkwijze van de Raad in dit soort zaken, moeder in het eerste gesprek gewezen op de mogelijkheid van bemiddelingsgesprekken met haar en vader, en het belang voor X daarbij indien de ouders er in zouden slagen om zelf een oplossing te zoeken voor de ontstane impasse.

Volgens hem wilde moeder echter onder geen beding met vader om de tafel zitten aangezien zij geen enkel vertrouwen in hem had en aangaf bang voor hem te zijn. Gezien moeders stelligheid in deze was het voor de raadsonderzoeker duidelijk dat bemiddeling in deze fase niet haalbaar zou zijn. Dit heeft hij volgens hem vervolgens met moeder besproken en haar uitgelegd op welke wijze de Raad het onderzoek zou gaan vervolgen.

5. (...) Ja, de raadsonderzoeker kan zich dit herinneren. Moeder bood schriftelijk informatiemateriaal aan dat de raadsonderzoeker op dat moment niet heeft willen aannemen. Moeder kon haar visie namelijk heel duidelijk verwoorden en de raadsonderzoeker zag geen reden om (althans in deze fase van het onderzoek) haar schriftelijke materiaal aan te nemen. Hij heeft moeder uitgelegd dat hij eerst met vader wilde spreken en vervolgens een en ander in een multidisciplinair overleg wilde bespreken en laten vaststellen wat de volgende stap in het onderzoek zou moeten zijn. Tevens speelde hierbij een methodisch aspect een rol: de raadsonderzoeker wilde op dit moment de kans niet uitsluiten om in het verloop van het onderzoek terug te kunnen keren naar bemiddeling. Indien de ouders op de bovengenoemde wijze belastende informatie over elkaar hebben verstrekt, is de kans daarop vrijwel nihil. Deze overweging heeft de

raadsonderzoeker moeder tevens verteld en haar gezegd dat de Raad kan besluiten haar informatie in een later stadium alsnog aan te nemen indien de indruk bestaat dat kennismaking van deze informatie nodig mocht zijn voor het nemen van een besluit in het onderzoek.

6. (...) Ja, dat zou kunnen. De raadsonderzoeker kan zich echter niet meer de exacte woorden van moeder herinneren. Volgens hem trachtte ze uit te leggen dat haar verslaglegging een duidelijk beeld zou schetsen van vaders negatieve gedrag. Voor het overige wordt verwezen naar het antwoord op vraag 5.

7. (...) Nee, voor zover de raadsonderzoeker zich herinnert, heeft hij dit niet zo expliciet gezegd. Mogelijkerwijs heeft hij in algemene bewoordingen aangegeven wat het effect kan zijn voor een kind als het geen omgang meer heeft met één van beide ouders, en dat het vaak voorkomt dat een kind op latere leeftijd het de verzorgende ouder kwalijk neemt hem het contact met de andere ouder te hebben onthouden.

8. (...) Nee, voor zover de raadsonderzoeker zich dat herinnert, is dit niet gebeurd in die zin zoals moeder dat stelt. Het kan zijn dat moeder het als partijdigheid heeft ervaren dat de raadsonderzoeker haar pakket aan informatie niet in ontvangst wilde nemen. De Raad is in dit soort onderzoeken in principe neutraal, behalve als ouders niet tot overeenstemming kunnen komen. In dat geval moet de Raad zelf verder onderzoek doen, partij kiezen voor het kind en een besluit nemen dat in diens belang is. Die opstelling van de Raad wordt in ieder onderzoek aan de ouders meegedeeld.

De raadsonderzoeker weet zich niet meer te herinneren hoe de sfeer exact was tijdens het gesprek; voor zover hij zich kan herinneren is deze niet uitgesproken slecht of goed geweest, anders had hij zich dat zeker herinnerd.

9. (...) Nee, voor zover de raadsonderzoeker zich kan herinneren heeft hij dit niet gezegd. Toen moeder naar voren bracht dat haar ex-man was ontheven van de ouderlijke macht over zijn kinderen uit een eerder huwelijk, zou hij daarop in algemene bewoordingen gereageerd kunnen hebben in de trant van dat een ontheffing van een vader van het gezag over kinderen in een bepaalde periode niet per definitie hoeft te betekenen dat in een latere situatie een ander kind geen omgang met die vader zou kunnen hebben.

10. (...) Nee, dit kan de raadsonderzoeker zich niet herinneren.

11. (...) Voor zover de raadsonderzoeker zich kan herinneren heeft hij dat niet zo gezegd, maar het zou kunnen zijn dat de raadsonderzoeker hierover heeft gesproken vanuit het toekomstperspectief van X. Hij heeft daarmee willen aangeven dat X één moeder en één vader heeft en dat van belang is dat X, indien dit verantwoord is, de kans moet krijgen met alle twee een band op te bouwen, en dat zowel moeder als vader hierin hun ouderlijke verantwoordelijkheid hebben.

B. Ten aanzien van het observatieonderzoek

12. (...) Ja, en dit staat ook als zodanig verwoord in het contactjournaal.

Voor zover de raadsonderzoeker zich kan herinneren wilde moeder zicht houden op wat er met X gebeurde tijdens de observatie en liet zij weten dat haar aanwezigheid een absolute voorwaarde was voor het doorgaan van de observatie.

De raadsonderzoeker heeft moeders verzoek intern met de gedragsdeskundige en de teamleider besproken. Besloten werd moeder tegemoet te komen in haar verzoek omdat de Raad de voortgang van het onderzoek niet in gevaar wilde brengen.

13. (...) Volgens de raadsonderzoeker is de afspraak gemaakt dat moeder het observatieonderzoek van X vanachter een zogenaamd 'one-way screen' kon volgen.

Zoals ook reeds gesteld in de klachtbeslissing van 11 december 2002 op blz. 4, is het zeer ongebruikelijk dat ouders achter het one-way screen plaatsnemen om observaties van hun kinderen te kunnen volgen. Maar in deze zaak is, gezien de grote weerstand van moeder met betrekking tot de observatie, daartoe bij uitzondering wel besloten.

Ter begeleiding van moeder bij deze observatie en om haar eventueel verduidelijking te kunnen geven was de raadsonderzoeker aanwezig; dat is op zich gebruikelijk en zelfs noodzakelijk.

14. (...) Volgens de raadsonderzoeker werd één dag voordat het observatieonderzoek plaats zou vinden, geconstateerd dat de luidspreker niet goed functioneerde. De raadsonderzoeker kwam er achter omdat hij naar aanleiding van moeders verzoek om mee te luisteren, de audioapparatuur van tevoren wilde controleren omdat hij er nog nooit mee had gewerkt. Het geluid bleek erg slecht te zijn waarop de raadsonderzoeker twee collega's heeft gevraagd of zij dit konden verhelpen. Helaas konden zij ook het defect niet traceren waardoor het niet mogelijk was dit op korte termijn te repareren. Het was niet onmogelijk doch uitermate moeilijk om de observatie auditief te volgen. Er waren geen andere mogelijkheden om de observatie auditief te volgen.

Toen bleek dat de luidspreker niet goed functioneerde is dat voorafgaand aan de observatie door de raadsonderzoeker aan moeder meegedeeld, zoals ook verwoord staat in de klachtbeslissing.

Volgens de raadsonderzoeker heeft hij haar nadrukkelijk gevraagd of zij desalniettemin de observatie wilde laten doorgaan. Volgens hem was moeder van mening dat het nu doorgang moest hebben omdat zij het voor X extra belastend achtte om het nu nog uit te stellen.

15. (...) Zoals ook verwoord in de klachtbeslissing op blz. 3 werd het initiatief hiertoe door moeder genomen. Volgens de raadsonderzoeker begon moeder opmerkingen te maken en vragen te stellen. Hoewel de raadsonderzoeker niet van plan was een gesprek te voeren, is hij van de weeromstuit toch ook begonnen met praten en vragen te stellen. In zijn herinnering heeft moeder nimmer een opmerking gemaakt dat het volgen van de observatie hierdoor werd bemoeilijkt. Volgens de raadsonderzoeker heeft hij nu juist moeder daarop gewezen.

16. (...) De raadsonderzoeker kan zich niet meer herinneren dat hij iets dergelijks gevraagd zou hebben.

17. (...) In de herinnering van de raadsonderzoeker heeft hij dit niet gezegd in de zin zoals in de vraag is weergegeven, maar meer in informatieve zin waarbij hij volgens hem niet over vader persoonlijk heeft gesproken maar meer over hoe moeizaam communicatie in het algemeen kan zijn in dit soort ingewikkelde kwesties. Het doel was methodisch: door negatief gedrag van de ander om te zetten in wensen (met betrekking tot dit gedrag), kunnen er openingen worden gecreëerd waarmee, in dit geval, een omgangsregeling voor X met zijn vader, dichterbij zou kunnen komen.

18. (...) Zoals ook gesteld in de klachtbeslissing is volgens de raadsonderzoeker het woord Egyptenaar, in de betekenis zoals door klaagster verwoord, nooit gevallen. De raadsonderzoeker zou mogelijk iets gezegd kunnen hebben in de trant van dat moeder wist dat zij getrouwd was met iemand met een volstrekt andere culturele achtergrond en wat de consequenties daarvan zouden kunnen zijn.

19. (...) Voor zover de raadsonderzoeker zich kan herinneren heeft hij bij het maken van de afspraak voor deze observatie moeder uitvoerig geïnformeerd dat zij niet meteen na afloop maar op een andere dag met de gedragsdeskundige over de observatie zou kunnen spreken. Volgens hem heeft hij haar daar nogmaals op gewezen in een telefonisch gesprek, een dag voor de observatie.

Zoals ook gesteld in de klachtbeslissing was het niet direct na de observatie willen nabespreken, maar eerst willen overleggen met de gedragsdeskundige, uit hoofde van professionaliteit correct.

C. Overige vragen

20. (...) Het is de raadsonderzoeker niet duidelijk op welke vertrouwelijke informatie moeder doelt. Mogelijk gaat het om vertrouwelijke informatie zoals verwoord door moeder, beschreven in klachtonderdeel 6 van de klachtbeslissing. Voor wat betreft de reactie van de raadsonderzoeker hierop wordt daarnaar verwezen.

21. (...) Uit het contactjournaal blijkt dat de raadsonderzoeker reeds bezig was om informatie in te winnen o.a. bij de politie omdat hij moeders angst voor ontvoering van X

vanzelfsprekend serieus nam en wilde onderzoeken of deze angst ook gebaseerd was op feitelijkheden.

Voor zover hij zich kan herinneren heeft hij wel over een mogelijke ontvoering met vader gesproken; dat zou namelijk een belemmerende factor voor omgang kunnen betekenen.

Hetgeen verwoord is door moeder m.b.t. het alert zijn van de politie op een eventuele ontvoering van het kind door vader, is door de raadsonderzoeker echter in ieder geval niet besproken met vader.

22. (...) De raadsonderzoeker kan zich niet meer herinneren op welke negatieve uitspraken hij in het klachtgesprek met de directeur hier bedoeld heeft.

23. (...) Gedurende het raadsonderzoek kreeg de raadsonderzoeker meer en meer de indruk dat moeder vanaf het begin van het raadsonderzoek geen vertrouwen heeft gehad in de bemoeienis van de Raad. Op het moment dat hij er aanleiding toe zag om deze vertrouwenskwesitie met haar te bespreken, had zij reeds een klacht ingediend. De raadsonderzoeker betreurt het dat moeder niet eerst haar bezwaren met hem heeft besproken."

G. Nadere reactie verzoekster

Op 4 februari 2005 legde de Nationale ombudsman de reactie van de raadsonderzoeker voor commentaar voor aan verzoekster. In reactie daarop liet verzoekster de Nationale ombudsman op 31 maart 2005 onder meer het volgende weten:

"Doordat de raadsonderzoeker weigerde het aangeboden dossier in te zien, weigerde hij daarbij kennis te nemen van de voorgeschiedenis van de relationele problematiek. Maar wellicht speelt zijn visie "je moet niet kijken naar de achterliggende periode, maar naar de toekomst", hier een grote rol.

(...)

Ook wilde de raadsonderzoeker dit schriftelijke materiaal niet aannemen omdat deze belastende informatie de kans op bemiddeling vrijwel op nihil zou zetten.

Dus blijkt bij deze, bemiddeling een pré en geen vrijwillige zaak.

Ik heb mijn visie duidelijk verwoord en de raadsonderzoeker zag nog steeds geen reden mijn schriftelijk materiaal aan te nemen.

Zijn motivatie: Zo werken we niet, dit is niet ons beleid. Hij heeft niets gezegd over multidisciplinair overleg en ook niet gezegd dat hij deze informatie in een later stadium alsnog aan wou nemen.

(...)

De directeur noemde echter dat het onderzoek zich moest richten op de achtergronden van beide ouders, hun rollen, opvoedingsstijlen t.a.v. het kind, het kind als persoon vooral ook in relatie tot zijn vader.

De visie van de raadsonderzoeker "U moet niet kijken naar het verleden" sluit totaal niet aan bij de visie "onderzoek moet zich richten op de achtergronden van beide ouders" van dhr. Ho. (directeur).

(...)

Dit onderzoek geeft dus ook geen blijk van inhoud geven aan de zorgen van de moeder t.a.v. vermeend ontvoeringsgevaar, omdat de Raad er alleen iets mee kan als mijn ex ergens strafrechtelijk voor vervolgd is.

(...)

De raadsonderzoeker noemt dat ik niets van bemiddeling wilde weten omdat ik direct veel papieren overhandigde van hoe ik tegen de situatie aankeek.

Het was echter niet mijn visie op de situatie, maar beschikkingen (feiten), processen-verbaal van aangiftes (feiten), getuigenverklaringen (feiten), medische verklaringen (feiten), medische rapporten (...) ziekenhuis (feiten) enz. enz. en daarbij aangevuld met de relationele problematiek (achtergronden) zoals het onderzoek zou moeten richten hierop (volgens dhr. Ho.).

(...)

N.a.v. dit verhaal had de raadsonderzoeker moeten inzien dat een bemiddelingspoging zinloos was.

Dit verhaal was echter al wel bekend bij de directeur dhr. Ho., die de raadsonderzoeker hiervan naar mijn weten niet van op de hoogte heeft gesteld.

Ik heb de raadsonderzoeker duidelijk mijn visie omtrent bemiddeling verwoord, maar de aanvullende informatie weigerde hij in te zien (Zo werken we niet, dat is niet ons beleid).

(...)

De raadsonderzoeker heeft uitgelegd dat als ik niet mee zou werken aan bemiddeling, dat het kind zich later tegen me zou kunnen keren als ik hem de omgang zou ontzeggen met de vader (een bewuste ondertoon die maar voor enerlei uitleg vatbaar is).

Als hij het niet zo bedoeld heeft, dan had hij het anders moeten uitleggen.

Een uitleg die duidelijk weergeeft wat hij bedoelt.

Er is mij niet uitgelegd op welke wijze de Raad het onderzoek zou gaan vervolgen.

Het enige wat hij vertelde was dat er nog een gesprek zou gaan plaatsvinden met de vader en dat de raadsonderzoeker daarna telefonisch contact met me heeft gehad omdat ik wilde weten hoe lang het onderzoek zou gaan duren.

De raadsonderzoeker wilde mij om de tafel met m'n ex om de omgangsregeling dichterbij te brengen.

Ik heb geweigerd vanwege alle bedreigende omstandigheden. De raadsonderzoeker zou me op de hoogte houden van hoe nu verder, maar dit is niet uitgelegd tijdens het introductiegesprek.

(...)

De raadsonderzoeker heeft het wél zo expliciet gezegd met een beschuldigende vinger richting mij. Ik heb toen nog gezegd hoe het zit als het kind in Egypte zit, of ze dan het loyaliteitsconflict ook zo serieus nemen en voor mij daar dan vanwege dit conflict heengaan om het kind daar weg te halen en dat ook zij weten dat dat iets onmogelijks is omdat Egypte geen ontvoeringsverdrag heeft getekend.

Deze opmerkingen zijn zo algemeen, er ontbreekt een beleid omtrent ontvoeringsdreiging.

Te weinig realiteitszin, te veel oppervlakkigheid.

(...)

Redenen (verduidelijking) zijn niet vooraf genoemd aan de moeder.

Het geven van verduidelijking behoort naar mijn mening vooraf te gaan aan de observatie, zodat er tijdens de observatie geen onnodige communicatie gaat plaatsvinden tussen raadsonderzoeker en moeder, waardoor de aandacht van de observatie afgeleid wordt.

Hierdoor is het doel waarvoor ik aanwezig was, nl. het volgen van de observatie, niet gerealiseerd, omdat het uitmondde in discussie.

De 1e discussie ontstond n.a.v. de defecte apparatuur waardoor de observatie auditief niet te volgen was en ik klaagde.

Van de weeromstuit is de raadsonderzoeker toen ook begonnen met praten over mijn vermeende controlezucht en dat dat vast iets te maken had met mijn verleden.

Omdat ik mij zo enorm in mijn integriteit aangetast voelde, voelde ik mij genoodzaakt hier weer op te reageren.

Zo ontstond er discussie heen en weer en werd de sfeer erg grimmig en belastend en zijn er over en weer dingen gezegd die vanwege hun aard weer vroegen om weeromstuit.

Feit blijft: observatie mondde uit in discussie, terwijl de afspraak was een gesprek met de raadsonderzoeker op een andere tijdstip/datum te bepalen, omdat ik al moeite had met deze 2-ledige onderzoeksopzet omdat hun bedoeling was dat er ten tijde van de observatie in een andere ruimte een gesprek zou plaatsvinden tussen mij en de raadsonderzoeker.

Voorafgaand aan de observatie is mij niet meegedeeld dat de audioapparatuur defect was, anders had ik de observatie niet laten doorgaan.

(...)

Ik heb ook niet genoemd dat de observatie nu doorgang moest hebben vanwege de extra belasting voor X.

Ik had X totaal niet voorbereid hierop, vanwege eventuele belasting.

(...)

Selectieve vergeetachtigheid? (...)

Ik heb tijdens de observatie notities gemaakt, zo ook van de opmerkingen van de raadsonderzoeker jegens mij. De raadsonderzoeker heeft tijdens de observatie en tijdens het gesprek met mij geen aantekeningen gemaakt.

Ter beantwoording moet bij de raadsonderzoeker geput worden uit herinnering die in de loop der tijd sterk kunnen vervormen en die meestal sterk subjectief ingekleurd zijn.

Als de raadsonderzoeker, net als ik, uit hoofde van professionaliteit, zijn notities had gemaakt, hoefde hij nu niet te putten uit herinnering en zouden ze niet subjectief ingekleurd zijn.

(...)

Uit beoordeling klachten door dhr. Ho. (onder klachtonderdeel 2; N.o.).

Het woord Egyptenaar, is tijdens de contacten niet gevallen. Wel heeft de raadsonderzoeker gezegd dat zij wist dat zij met vader (?) was getrouwd.

Maar dan in de betekenis van de voor- en nadelen die aan een relatie zitten.

Deze opmerking dient niet als diskwalificerend te worden opgevat maar als constatering van feitelijke aard (zie Bevindingen onder A.11.; N.o.).

Mijn motivatie: (...)

Na de observatie wilde ik mijn misgenoegen laten blijken over de gang van zaken tijdens de observatie.

Ook wilde ik mijn misgenoegen laten blijken n.a.v. introductiegesprek.

Het ging me niet om het inhoudelijke van de observatie zelf.

Maar de raadsonderzoeker had zo'n haast en begreep dit niet, omdat hij naar een volgende vergadering moest.

Daarom (mede) heb ik mijn klacht schriftelijk direct ingediend.

Daarom komt het eerst willen overleggen met de gedragsdeskundige hier ook niet ter sprake.

Ik kon geen opening vinden mijn ongenoegen naar voren te brengen en er is mij geen opening gegeven omdat alles gebagatelliseerd werd.

(...)

Informatie was grenscontrole.

Ik weet zeker dat ik hem dit heb verteld, want ik heb dit onderwerp aangeturfd bij mijn notities.

Ik had me nl. voorbereid dat ik dingen wilde vertellen die ik belangrijk vond voor het onderzoek.

Dit stond bij-dreiging ontvoering.

Ik heb hem erop gewezen dat politie bij mij thuis is geweest voor de beschikking van 11-2001 en dat deze informatie zéér vertrouwelijk was.

Uit verantwoording onderzoek blijkt dat de raadsonderzoeker alleen contact heeft gehad met politiebureau Haren en niet met Groningen politiebureau."

Achtergrond

Besluit van 24 juni 1996, houdende regels ter zake van de behandeling van klachten bij de kinderbescherming (Besluit klachtbehandeling raad voor de kinderbescherming):

Artikel 2, vierde lid:

"Indien de klacht verband houdt met een aangelegenheid waarover de raad een verzoek of een advies tot de rechter heeft gericht en de rechter over die aangelegenheid nog geen beslissing heeft genomen, stelt de directeur de rechter onverwijld in kennis van het indienen van de klacht."

Artikel 3, vierde lid:

"De beslissing wordt binnen acht weken genomen, na de bevestiging van de ontvangst van de klacht, bedoeld in artikel 2, derde lid."